

Recreatieschap Drenthe

JAARSTUKKEN 2019

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
RECREATIESCHAP DRENTHE

WWW.RECREATIESCHAPDRENTHE.NL

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2019	1
Bericht van het Dagelijks Bestuur	4
A. Inleiding	4
1. Economisch belang	4
2. Nieuw beleid	4
3. Inzet gemeenten	6
4. Afstemming	6
B. Taken	7
Beleidsontwikkeling en -ondersteuning	7
Routebureau	7
Projectontwikkeling en beheer projectenfonds	8
C. AORTA	9
D. Doelmatigheid en rechtmatigheid	9
E. Communicatie	10
F. Resultaat boekjaar	11
G. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening	11
Programmaverantwoording	12
1. Personeel	12
2. Huisvesting	12
3. Onderhoud	12
4. Overige	12
5. Bestuur	13
6. Fonds voor Recreatie en Toerisme	14
7. Projectverantwoording	14
8. Toekomstverwachting	19
Jaarrekening 2019	20
Balans	21
Programmarekening	22
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	23
1. Inleiding	23
2. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	23
Toelichting op de balans	26
Toelichting op de programmarekening	32
Controleverklaring	42
1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	43
Verplichte paragrafen	48

Bijlagen

	53
1. Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten	54
2. Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme	55
3. Overzicht materiële vaste activa	56
4. a. Onderhanden projecten	57
b. Toelichting op lopende projecten	58
5. Fonds Recreatie en Toerisme	63
6. Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme	70
7. WNT-verantwoording 2019	71
8. Gebeurtenissen na balansdatum	72

Recreatieschap Drenthe

JAARVERSLAG 2019

Recreatieschap Drenthe

Daarom Recreatieschap Drenthe

Sinds 1998 is Recreatieschap Drenthe gespecialiseerd in recreatie en toerisme. Wij adviseren bestuurders, overheden en ondernemers. Daarnaast zijn we actief bij conceptontwikkeling, realisatie en exploitatie van projecten en routestructuren. We snappen hoe bestuurlijke processen lopen en gaan actief de recreatiemarkt op. Zo creëren we kansen voor onze opdrachtgevers, mogelijkheden voor ondernemers en resultaten voor recreanten en toeristen.

Recreatieschap Drenthe

Onze Missie

Recreatieschap Drenthe staat midden in de recreatief-toeristische sector in Drenthe en Ooststellingwerf. We ondersteunen, ontwikkelen en voeren uit met oog voor de omgeving en in de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang zijn voor de vitaliteit van Drenthe.

Recreatieschap Drenthe is een gemeenschappelijke regeling van alle Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot dit beleid te komen. Immers de gebruikers, de toerist/recreant, kent geen grenzen.

Recreatieschap Drenthe is uniek in Nederland als samenwerkingsverband van de deelnemende gemeenten. Recreatieschap Drenthe richt zich op coördinatie, advisering, plan- en projectontwikkeling, uitvoering en beheer.

Onze Strategie

Recreatieschap Drenthe:

- staat voor een integrale aanpak op bovenlokaal niveau.
- wil kennis ontwikkelen en delen.
- staat voor samenwerken.
- lobbyt vanuit een gerichtheid op haalbare resultaten.
- staat voor een moderne, wendbare organisatie waar de kracht zit in het ontwikkelingsperspectief van onze medewerkers.
- positioneert zich sterk binnen ons netwerk c.q. onze opdracht.

Om haar doelen te bereiken werkt Recreatieschap Drenthe nauw samen met vele organisaties, zoals HISWA-RECRON Drenthe, KHN afdeling Drenthe, Marketing Drenthe, NTFU, ANWB, IVN, provincies, Staatsbosbeheer, Wielerplatform en vele andere. Juist deze samenwerking is belangrijk binnen het complexe speelveld van de toeristisch-recreatieve sector.

Recreatieschap Drenthe
Brink 4b

7981 BZ DIEVER

www.recreatieschapdrenthe.nl

Bericht van het Dagelijks Bestuur

A. Inleiding

Hierbij bieden we u het jaarverslag 2019 aan met daarin opgenomen een bestuurlijke samenvatting en de jaarrekening 2019. De jaarrekening is gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende verklaring door onze accountant UNP accountants en adviseurs te Assen.

1. Economisch belang

De vrijetijdssector is een belangrijke economische sector in Drenthe. Om dit met cijfers te onderbouwen is in 2018, in opdracht van het bestuur, het tweejaarlijkse Ecorys rapport ontwikkeld.

Omzet

In 2017 werd er ruim 1,1 miljard euro omgezet bij bedrijven uit de sector in de provincie Drenthe. In het Friese Ooststellingwerf werd aanvullend nog zo'n € 57 miljoen omzet gegenereerd. Dagtochten zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de omzet, circa 60%. De overige 40% is toe te schrijven aan de verblijfsmarkt (bron: Ecorys 'Toerisme wordt steeds internationaler', november 2018).

Drenthe doet het goed op toeristisch vlak. Afgelopen periode heeft Drenthe weer meer toeristen en recreanten mogen ontvangen uit zowel binnen- als buitenland. De sector draagt hierdoor substantieel bij aan de provinciale economie. Drenthe weet ook steeds meer bezoek vanuit het buitenland naar zich te trekken. Waar de binnenlandse markt tekenen van verzadiging vertoont, laat de inkomende markt een sterke groei zien: van 655.000 overnachtingen in 2012 naar 1.146.000 in 2018 (+75%). Landelijk is de stijging ook sterk met +49%, maar minder dan in Drenthe. Onze buitenlandse gasten komen met name uit Duitsland en Vlaanderen. Drenthe wordt internationaler.

Voor de toekomst wordt in deze markt de sterkste groei verwacht. Dit biedt een kans voor Drenthe om zich verder te ontwikkelen als toeristische locatie, maar dit is tegelijkertijd ook een uitdaging.

Werkgelegenheid

De toeristische sector zorgt voor grote werkgelegenheid. Het gaat hierbij zowel om de directe als om de afgeleide werkgelegenheid bij toeristische bedrijven. Te denken valt onder andere aan werkgelegenheid bij verblijfsaccommodaties en attracties, maar ook bij de lokale middenstand en horeca.

In Drenthe zijn 15.210 banen toe te rekenen aan de vrijetijdseconomie. 6.100 daarvan vallen in de horeca en 4.170 in de logiesverstrekking. Op plek 3 staat cultuur, recreatie & amusement met 1.840 banen.

2. Nieuw beleid

In 2019 is het Perspectief Bestemming Nederland 2030 (NBTC Holland Marketing, januari 2019, Perspectief Bestemming Nederland 2019), de landelijke visie op toerisme in Nederland, ontwikkeld. Deze visie werd samengesteld door ruim honderd experts uit

sectoren als toerisme, mobiliteit, onderwijs en cultuur. Ook bestuurders en bewoners waren hierbij betrokken.

Perspectief 2030 gaat over de veranderende rol van toerisme. Het aantal internationale toeristen dat Nederland bezoekt, stijgt richting 2030 naar verwachting met 50 procent. Dit vraagt om een nieuwe aanpak met het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven en bewoners voorop. Het streven is dat iedere Nederlander profiteert van toerisme.

“Vijf prioriteiten staan centraal bij het realiseren van deze ambitie:

- Lusten en lasten in balans: meer lusten van toerisme dan lasten;
- Nederland overal aantrekkelijk: meer steden en regio's op de kaart als aantrekkelijke bestemming;
- Toegankelijk en bereikbaar: eenvoudig te bereiken steden en regio's;
- Verduurzaming moet: een leefomgeving met minder verspilling en vervuiling;
- Een gastvrije sector: een gastvrije bestemming Nederland.”

Hiervoor is het nodig dat overheden prioriteit geven aan de bezoekerseconomie en samenwerken met bedrijven en bewoners. Ook is er grote behoefte aan verbeterde data en inzichten over onder andere bezoekersgedrag.

Belangrijk is om in 2020 het nu geschetste perspectief 2030 Nederland door te vertalen naar perspectief 2030 Drenthe. De focus moet worden bepaald en strategische keuzes worden gemaakt. Belangrijk is het besef dat toerisme ook een middel is om grotere maatschappelijke vraagstukken op te lossen die bijdragen aan het algemeen en gedeeld belang (welzijn en welvaart) van Nederland.

Eind 2019 heeft het Dagelijks Bestuur een bijeenkomst georganiseerd voor bestuurders en betrokken ambtenaren van Recreatieschap Drenthe. In het tweede jaar van de huidige bestuursperiode is het goed om stil te staan bij de ontwikkelingen van de toeristisch-recreatieve sector in Drenthe en de rol en de inzet van het Recreatieschap in dit krachtenveld.

Na een beeld van de nationale ontwikkelingen werd gewerkt aan de beantwoording van twee deelvragen:

Wat is het belang van toerisme voor geheel Drenthe/Ooststellingwerf?

Hoe kan Recreatieschap Drenthe helpen om de ambities te realiseren?

De uitkomsten van deze werksessie bestendigen de huidige koers c.q. opdracht. Naadloos passen de genoemde lijnen binnen de opdracht en de huidige drie pijlers van Recreatieschap Drenthe. Extra verdieping van de drie pijlers, waarbij Recreatieschap Drenthe inspeelt op de veranderingen in de markt is een continue opdracht voor het Recreatieschap voor de komende jaren.

De ontwikkeling van 'Perspectief bestemming Drenthe 2030' dat in opdracht van Marketing Drenthe, Provincie Drenthe en Recreatieschap Drenthe in 2020 gaat worden ontwikkeld, kan enige aanpassingen vragen van de basis-opdracht van Recreatieschap Drenthe. Recreatieschap Drenthe bezit de flexibiliteit om hierop in te spelen en voert haar rol en taak altijd uit vanuit de kracht en toegevoegde waarde aan haar deelnemers en de sector.

3. Inzet gemeenten

Het economische belang van toerisme voor de Drentse economie in het algemeen en voor de eigen inwoners in het bijzonder vraagt om een actief beleid van de gemeenten. Het behoud c.q. zorgen voor groei van de toeristische bedrijvigheid gaat niet vanzelf. Gemeenten zullen dan ook met nadruk een actief economisch beleid moeten voeren ten aanzien van de toeristisch-recreatieve sector om daarmee de werkgelegenheid en de vitaliteit van de regionale economie te waarborgen. Het is van belang dat de politiek sterk blijft focussen op toerisme en recreatie in Drenthe en Ooststellingwerf.

Publieke investeringen die het toerisme stimuleren, zullen noodzakelijk zijn en blijven om de vitaliteit van de sector te behouden. De economische effectiviteit is voor een belangrijk deel mede afhankelijk van de bereidheid tot publieke betrokkenheid. Betrokkenheid bij de realisatie van infrastructuur, zoals fiets- en wandelpaden, parkeervoorzieningen, bewegwijzering enzovoort, maar tevens ook voorwaardenscheppend ten aanzien van de mogelijkheden van bedrijven voor verdere ontwikkeling.

4. Afstemming

Afstemming tussen het beleid van de diverse gemeenten via Recreatieschap Drenthe en samenwerking met de diverse andere spelers binnen het werkveld en met name met de ondernemers is de basis voor een goed toeristisch-recreatief beleid. Via Recreatieschap Drenthe kunnen gemeenten actief en adequaat inspelen op de wensen en belangen van de sector en het daardoor versterken van het economisch belang. Daar waar grensoverschrijdende activiteiten plaatsvinden, kan hierop worden ingespeeld via Recreatieschap Drenthe.

B. Taken

Recreatieschap Drenthe is een functionele schakel binnen de ontwikkeling van toerisme en recreatie. De taken van Recreatieschap Drenthe zijn:

Een belangrijke taak van Recreatieschap Drenthe is de behartiging van belangen van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf inzake recreatie en toerisme. Hiertoe wordt door de bestuursleden van Recreatieschap Drenthe, de directeur en de medewerkers in een groot aantal organisaties, werkgroepen, stuurgroepen en andere overlegplatforms deelgenomen. Indien nodig en gewenst wordt beleid ontwikkeld.

Verder hebben we een taak in het coördineren van beleid. We zoeken verbinding tussen de toeristisch-recreatieve beleidsplannen van de gemeenten, maar ook ten aanzien van de afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid en ontwikkelingen van derden, zoals natuurbeschermingsorganisaties, Gastvrij Drenthe, HISWA-RECRON, Koloniën van Weldadigheid en Unesco Global Geopark de Hondsrug. Ook de afstemming rond de grensoverschrijdende zaken hoort hierbij, zoals met Emsland Touristik en de buurprovincies Groningen, Fryslân en Overijssel.

Hierbij treedt Recreatieschap Drenthe ook adviserend op richting de gemeenten. Naast algemene adviezen- bijvoorbeeld advies toeristenbelasting, advies camperbeleid - wordt ook meegedacht met individuele gemeenten, natuurbeschermingsorganisatie en ondernemersgroepen.

De communicatie en verspreiding van kennis rond toerisme en recreatie is belangrijk. Hiervoor is door Recreatieschap Drenthe een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals de Recreatiesociëteit, het jaarlijkse Recreatiecongres en de eigen website van Recreatieschap Drenthe (www.recreatieschapidrenthe.nl). Verder speelt Recreatieschap Drenthe een belangrijke rol bij de coördinatie van subsidiemiddelen.

R. ROUTEBUREAU ten behoeve van de deelnemende gemeenten

Recreatieschap Drenthe fungeert voor Drenthe en Ooststellingwerf als het routebureau. Nieuwe bewegwijzerde routes en routesystemen worden door Recreatieschap Drenthe gerealiseerd en bestaande routes worden in stand gehouden. Recreatieschap Drenthe heeft de taak recreatieve routestructuren te ontwikkelen en te beheren, zodat de recreant volop actief kan genieten van Drenthe en Ooststellingwerf.

Het behouden en versterken van de routenetwerken vraagt continue aandacht. We versterken het bestaande netwerk wat betreft kwaliteit en beleving. Zo proberen we de bezoeker en inwoner van Drenthe en Ooststellingwerf te verleiden om gebruik te maken van de routenetwerken. Er rijden twee onderhoudswagens rond om ervoor te zorgen dat de routenetwerken worden onderhouden en de routes goed te volgen zijn. Het routebureau zorgt voor onderhoud en ontwikkeling van de routenetwerken.

Het werkveld van het routebureau bestaat uit:

- Bewegwijzerde wandel- en fietsroutes
- Fietsknooppuntensysteem
- Wandelknooppuntensysteem
- Onderhoud en beheer toiletgebouwen voor de recreatievaart: vier toiletgebouwen voor de recreatievaart bij Havelte, Rogat, Echten en Hoogersmilde. Bij de toiletvoorzieningen zijn informatiepanelen en verhalenpalen rond de cultuurhistorie van de Drentse Hoofdvaart en de Hoogeveense Vaart geplaatst.
- Hippische routes: Recreatieschap Drenthe heeft, projectmatig, de men- en ruiterroutes in de drukst bezochte gebieden van Drenthe weer op een kwalitatief aanvaardbaar basisniveau gebracht. Daarnaast regelen we het onderhoud en beheer via gebruikersgroepen bestaande uit mannen en ruiters.

PROJECTONTWIKKELING EN BEHEER PROJECTENFONDS ten behoeve van de deelnemende gemeenten

Op verzoek van de gemeenten initiëren, stimuleren en/of administreren we projecten die tot doel hebben om de recreatieve sector in Drenthe te versterken. Alle projecten waarbij we als Recreatieschap op enige wijze betrokken zijn, hebben een stevige relatie met recreatie en toerisme, bijvoorbeeld het ontwikkelen en onderhouden van fiets-, MTB-, wandel- en hippische netwerken alsook themaroutes, zowel fysiek met bebording als digitaal. Ook projecten ter bevordering van de 'slagkracht' van de sector zoals Vitale Vakantieparken en het Recreatie Expert Team zijn onderdeel van onze portfolio.

Fonds voor Recreatie en Toerisme

Ontstaan

In 1998 heeft het bestuur van Recreatieschap Drenthe besloten om te komen tot de vorming van een fonds voor recreatie en toerisme (dit is als zodanig ook verwerkt in de gemeenschappelijke regeling).

Jaarlijks stellen de deelnemende gemeenten een bedrag voor dit fonds beschikbaar gebaseerd op een vaste bijdrage en een bedrag in samenhang met de toeristische overnachtingen. Een deel van de toeristenbelasting wordt feitelijk via Recreatieschap

Drenthe direct weer ingezet ter stimulering van de sector. De omvang van het fonds fluctueert daardoor. In 2019 was het fonds € 290.615,- groot.

Doelstelling

De doelstelling van het fonds is 'het op een effectieve en efficiënte wijze zorgdragen voor vernieuwing en stimulering van recreatie en toerisme in Drenthe in brede zin'.

Door de toezegging van een bijdrage uit het fonds kunnen op snelle wijze andere subsidiegelden worden gegenereerd. Zo kan op alerte wijze worden ingespeeld op wensen vanuit overheden en bedrijfsleven. Projecten die niet of slechts met veel moeite zouden zijn gerealiseerd, zijn door inzet van het fonds toch uitvoerbaar gebleken. De opzet was dan ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. De fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier in relatie tot de inzet van andere (subsidie)middelen.

Inzet

In de afgelopen periode van 5 jaar (2015 - 2019) is via de inzet van het fonds een investering in het Drentse toeristisch-recreatieve product van circa € 8.900.000,- gerealiseerd. Algemeen kan worden gezegd dat het fonds een zeer grote multiplier heeft. Uit reacties van gemeenten en bedrijfsleven en ook uit eigen constatering kan worden opgemerkt dat het fonds succesvol is.

C. AORTA

De recreatief-toeristische beleidsmedewerkers van de Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf vergaderen om de 6 weken met elkaar. Dit Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA) staat onder voorzitterschap van het Recreatieschap. Tijdens dit overleg delen de beleidsmedewerkers hun kennis en ervaringen met elkaar. Regelmatig worden sprekers uitgenodigd voor het toelichten van onderwerpen. Naar gelang de actualiteit worden, vanuit de AORTA, soms kleinere werkgroepen gevormd om te kunnen werken aan adviezen voor gemeenten. Daarnaast worden in het overleg de plannen en projecten van Recreatieschap Drenthe getoetst en waar nodig worden ambtenaren van gemeenten hierbij betrokken. De vaak solitaire functie van de gemeentelijke beleidsmedewerkers op het gebied van toerisme wordt op deze wijze aanzienlijk versterkt. Vaak spelen dossiers bij meerdere gemeenten. Het blijkt effectief om onderling ervaringen uit te wisselen en zo de ervaring van anderen te leren kennen. Ook organiseert het Recreatieschap cursussen voor de leden van de AORTA.

D. Doelmatigheid en rechtmatigheid

De aard en omvang van Recreatieschap Drenthe laten drie kenmerken zien:

- Kleinschaligheid.
- Effectiviteit.
- Intensiviteit (veel projecten).

Doelmatigheid

In overleg met de accountant wordt voortdurend gewerkt aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de administratieve opzet. Dit bereiken we onder meer door verdere doorvoering van de digitalisering binnen de boekhouding. De invordering van rekeningen, het verrichten van betalingen en het zorgen voor bevoorschotting van subsidiemiddelen is hierdoor ook in het afgelopen jaar verder verbeterd.

Rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn volgens de van toepassing zijnde interne en externe regelgeving de volgende zaken de revue gepasseerd:

- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe;
- verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, voor het financieel;
- beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van Recreatieschap Drenthe;
- verordening op de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de
- financiële organisatie van Recreatieschap Drenthe;
- rechtspositionele regelingen personeel en regelgeving belastingwetgeving;
- regelgeving BTW;
- wet Fido en treasurystatuut;
- regelgeving Europees aanbesteden en staatssteun;
- regelingen betreffende projectfinanciering (subsidievoorwaarden provincie Drenthe, Samenwerkingsverband Noord-Nederland, Interreg programma en dergelijke);
- gemeentewet;
- directiestatuut;
- ambtenarenwet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

E. Communicatie

1. Communicatie

Recreatieschap Drenthe heeft een goede naamsbekendheid binnen de directe werkkingskring. Voor de toerist/inwoner zijn wij minder direct in beeld. Belangrijk is goede informatie-uitwisseling met onze opdrachtgevers en andere belanghebbenden. Voor onze communicatie zetten we diverse soorten media in. In 2019 hebben we hard gewerkt om onze informatie goed te delen onder andere via onze website (www.recreatieschapdrenthe.nl). Hierop is informatie te vinden over onze organisatie, de lopende en afgeronde projecten, onze kennisbijeenkomsten, actuele rapporten en verslagen van vergaderingen. Via persberichten worden nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht gebracht. Daarnaast worden actuele ontwikkelingen via Facebook en Twitter verspreid.

2. Netwerken/samenwerken

Recreatieschap Drenthe heeft namens de gemeenten een spilfunctie binnen het toeristisch-recreatieve werkveld. Met vele organisaties zoeken we de verbinding vanuit de gedachte dat we 'samen sterker worden'. Zo werken we onder andere intensief samen met:

- Provincie Drenthe binnen het project Vitale vakantieparken, ontwikkeling toeristisch-recreatieve (infra)netwerken, visieontwikkeling (MTB- en Wandelvisie), de boomhut battle en vele andere projecten;
- Marketing Drenthe. Doel is de marketing van Drenthe en de informatievoorziening over Drenthe beter op elkaar af te stemmen. Hierbij gaat het ook om het bevorderen van de samenwerking binnen de verschillende regio's op het gebied van marketing. Vanuit

praktisch oogpunt is in 2019 de verkenning ingezet met als doel om in 2021 gebruik te maken van een gezamenlijke huisvesting;

- diverse ondernemersorganisaties binnen, mede door Recreatieschap Drenthe geïnitieerde projecten, projecten met als doel om de sector te versterken;
- natuurorganisaties om binnen het palet van 'beschermen, beleven en benutten' een goede balans te vinden. Doel is de toegankelijkheid van onze natuurgebieden te borgen en daar waar mogelijk de toeristisch-recreatieve voorzieningen op een kwalitatief goed peil te houden.

F. Resultaat boekjaar

Het boekjaar 2019 kan worden afgesloten met een positief resultaat van € 4.140,-.

G. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening

Onder verwijzing naar het vorenstaande stellen wij u voor:

- a. over te gaan tot vaststelling van de jaarrekening van Recreatieschap Drenthe 2019;
- b. het resultaat over 2019 te weten € 4.140,- ten gunste te brengen van de algemene reserve.

Programmaverantwoording

1. Personeel

Alleen met deskundige en professionele medewerkers kunnen wij de prestaties leveren die van ons mogen worden verwacht. Onze medewerkers moeten de vragen kennen en de mogelijke ondersteuning kunnen leveren over thema's die spelen bij onze opdrachtgevers. Jaarlijks worden functionerings- en beoordelingsgesprekken gevoerd met onze medewerkers. Wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken met als doel onze dienstverlening blijvend te laten aansluiten bij de vraag en gemotiveerde en enthousiaste medewerkers binnen onze organisatie werkzaam te hebben.

2. Huisvesting

Recreatieschap Drenthe huurt kantoorruimte (begane grond) in Diver, waarvan een deel wordt onderverhuurd. Het huurcontract loopt tot en met 31 december 2020. Daarnaast huren we een locatie in Wijster voor de opslag van ons bewegwijzeringsmateriaal (palen, borden, bevestigingsmateriaal en dergelijke). Inmiddels is een programma van eisen opgesteld. In 2020 gaan we mogelijk verhuizen naar een nieuwe locatie. Daarbij is het uitgangspunt om gezamenlijk met andere partijen (waaronder Marketing Drenthe) onderdak te vinden.

3. Onderhoud

Recreatieschap Drenthe heeft de afgelopen jaren diverse projecten uitgevoerd. De gerealiseerde eindproducten (denk aan fietspaden, kunstwerken, bankjes en dergelijke) gaan vaak over in eigendom naar de grondeigenaar. Een aantal eindproducten blijft echter in onderhoud van onze organisatie. Onder onze verantwoording vallen onder andere:

- 30 thema fietsroutes (zo'n 2.250 bordjes).
- 2 LF(lange afstand)-routes (850 bordjes).
- Fietsknooppuntensysteem (600 knooppunten en 6.300 bordjes).
- 11 MTB-routes (35 infopanelen en 2.500 bordjes).
- 1 motorroute (78 bordjes).
- 20 wandelroutes (10 infopanelen en 1.450 bordjes).
- Wandelknooppuntensysteem (150 infopanelen, 260 knooppunten, ruim 5.300 bordjes).
- 500 informatiepanelen.
- Daarnaast nog bebording afkomstig uit enkele specifieke onderwerpen:
Geoparkbebording (zo'n 125 infopanelen en 150 bordjes) en Hunebedbewegwijzering (zo'n 200 bordjes).

4. Overige

Bestuursexcursie 2019

Jaarlijks organiseert Recreatieschap Drenthe een bestuursexcursie. Aan de excursie nemen ambtenaren, raadsleden en wethouders deel. Doel is kennisuitwisseling en het is een goede gelegenheid om het netwerk op en uit te bouwen. In 2019 vond de excursie plaats in onze buurprovincie Overijssel. Inspirerende ideeën (nieuwe camperplaats met extra's), nieuwe productontwikkelingen (plastic fietspad) en gebiedgerichte aanpak (omgeving Giethoorn) vormden de ingrediënten van deze netwerkdag. We waren te gast bij Camperplaats Nieuwleusen, Vakantiepark Beerze Bulten, Vakantiepark Het Stoetenslagh, in Hardenberg

en in Giethoorn. Nieuwe ideeën, praktijkgericht kennis en een intensivering van het onderlinge netwerk zijn de opbrengsten van deze excursie.

Recreatiesociëteit Drenthe

Gedurende het jaar organiseert Recreatieschap Drenthe bijeenkomsten over actuele thema's uit en ontwikkelingen binnen de sector onder de vlag van de Recreatiesociëteit (www.recreatiesocieteit.nl). Ongeveer 100 ondernemers en medewerkers van overheden nemen hieraan deel. In 2019 zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd. Doel is het stimuleren van samenwerking tussen partijen, het uitwisselen van kennis en het delen van trends en nieuwe ontwikkelingen.

Recreatiecongres

Op 12 december jl. waren ruim 250 recreatie en toerisme professionals onze gast bij het jaarlijkse Recreatiecongres dat in 2019 plaatsvond in Meppel (schouwburg Ogterop). Thema van de dag was 'duurzaam komt niet duur te staan'. Het Recreatiecongres bestaat uit een ochtend- en een middagprogramma. De ochtend stond in het teken van verschillende inspiratiesessies. Na de lunch werd het programma voortgezet onder leiding van onze dagvoorzitter, de heer Van Oosterhout. Generatie STORM schudde organisaties wakker, Chris Zegers nam ons mee op avontuur en het New Nexus Solar Racing Team verhaalde over de competitieve solar boot. Guido Thys sloot het congres af met een inspirerend verhaal over duurzaam ondernemen in nieuwe tijden.

5. Bestuur

Het Algemeen Bestuur van Recreatieschap Drenthe wordt gevormd door bestuursleden die worden aangewezen door de colleges en wethouders van de deelnemende gemeenten (13). Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur dat wordt aangewezen door het Algemeen Bestuur. De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

Het **Dagelijks Bestuur** wordt gevormd door:

- De heer J. Zwiars (voorzitter/wethouder gemeente Coevorden)
- De heer R. Kleine (vicevoorzitter/wethouder gemeente Emmen)
- De heer J. Westendorp (penningmeester/wethouder gemeente Noordenveld)
- Mevrouw A. Snijders (wethouder gemeente Midden-Drenthe)
- De heer D. Dijkstra (secretaris/directeur Recreatieschap Drenthe)

Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen voor van het Algemeen Bestuur en vertegenwoordigt Recreatieschap Drenthe naar buiten toe en regelt spoedeisende en wettelijke zaken.

Het **Algemeen Bestuur** wordt gevormd door:

- De heer J. Zwiars (voorzitter wethouder gemeente Coevorden)
- De heer R. Kleine (vicevoorzitter/wethouder gemeente Emmen)
- De heer J. Westendorp (penningmeester/wethouder gemeente Noordenveld)
- Mevrouw A. Snijders (wethouder gemeente Midden-Drenthe)
- De heer E. Giethoorn (wethouder gemeente Hoogeveen)
- De heer B. Luinge (wethouder gemeente Aa en Hunze)
- Mevrouw J. Booij, opgevolgd door de heer B. Bergsma (wethouder gemeente Assen)
- Mevrouw N. Houwing (wethouder gemeente Borger-Odoorn)

- De heer R.P. Koning (wethouder gemeente Meppel)
- De heer J. Jongsma, opgevolgd door mevrouw F. Hijlkema (wethouder gemeente Ooststellingwerf)
- De heer R. Kraaijenbrink (wethouder gemeente Tynaarlo)
- De heer J. de Haas (wethouder gemeente Westerveld)
- De heer D.B. Dijkstra (secretaris/directeur Recreatieschap Drenthe)

6. Fonds voor Recreatie en Toerisme

De bijdragen van de deelnemende gemeenten aan het Fonds voor Recreatie en Toerisme bedroegen in totaliteit in 2019 € 290.615,-. Mede dankzij het fonds is in 2019 een investeringsvolume van € 2.719.790,- gerealiseerd. Voor een compleet projectenoverzicht van het Fonds Recreatie en Toerisme over het jaar 2019 verwijzen wij u naar bijlage 5.

Jaarlijks worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten ontvangen. Gedurende het jaar worden projectvoorstellen ontvangen van derden. Na zorgvuldige afweging worden toezeggingen gedaan aan verschillende initiatieven. Veelal vindt uitbetaling van de toegezegde bijdrage gedurende c.q. na afronding van de plannen plaats. De reeds toegezegde, maar nog niet uitbetaalde toezeggingen, worden aangehouden in de bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme.

7. Projectverantwoording

In 2019 heeft Recreatieschap Drenthe een groot aantal projecten gecoördineerd of in geparticipeerd. Naast een uitvoerende rol heeft Recreatieschap Drenthe zowel een financiële als actief participerende rol. Hierbij treft u een overzicht aan van de projecten die in 2019 zijn uitgevoerd.

Projecten die Recreatieschap Drenthe coördineert

Project Regionaal Landschap

Recreatieschap Drenthe participeert in de stuurgroep en de projectgroep Regionaal Landschap Zuid West Drenthe. Onderwerp is gebiedsontwikkeling vanuit toeristisch-recreatieve optiek. Gewerkt wordt aan onder meer de verbetering van de bewegwijzering naar de diverse natuurgebieden/nationale parken, de infopunten, toeristische dagattracties en parkeerplaatsen. Recreatieschap Drenthe plaatst de gebiedsborden.

Project Ontwikkeling wandelknooppuntensysteem Drenthe

Door veel gemeenten in Drenthe wordt op dit moment gewerkt aan de ontwikkeling van een wandelknooppuntensysteem. Dit systeem geeft veel wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen. Een ieder kan hierdoor zelf eenvoudig zijn route bepalen en, indien gewenst, tijdens de wandeling de route verlengen of inkorten. In Drenthe wordt de ontwikkeling van dit systeem per gemeente opgepakt. Recreatieschap Drenthe biedt ondersteuning bij de realisatie van het wandelknooppuntensysteem (ontwikkeling tracé, regelen vergunningen, plaatsen bebording en financiële ontwikkeling).

De ontwikkeling van een wandelknooppuntennetwerk is een tijdsintensief project. In de voorbereiding is veel tijd nodig om een mooie route te realiseren, medewerking te verkrijgen van de verschillende (ook particuliere) eigenaren. De aanleg vindt in nauw overleg plaats met lokaal georganiseerde groepen zoals dorpsbelangen.

In fase 1 wordt het netwerk (in een deel van) de gemeenten De Wolden, Westerveld en Midden-Drenthe aangelegd. Inmiddels is ook fase 2 opgestart. Binnen deze fase wordt het netwerk in (een deel van) de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en De Wolden aangelegd.

Project Buitensportfonds

Dit fonds heeft tot doel om toeristisch-recreatieve routes die door vrijwilligers worden onderhouden op een kwalitatief goed basisniveau te houden. Het buitensportfonds ondersteunt (financieel) verenigingen en stichtingen die fiets-, wandel-, MTB- of hippische routes in beheer hebben en het onderhoud door vrijwilligers laten verrichten.

Project Expertteam fase 4 en 5

Het doel van het Recreatie Expert Team is om een kwaliteitsimpuls te geven aan de sector door ondernemers met een vakantiepark, camping, groepsaccommodatie of dagrecreatiebedrijf in Drenthe te adviseren.

De unieke kracht van het Recreatie Expert Team is de expertsessie, gevolgd door de inzet van een coach. Tijdens de sessie kijkt een op maat samengesteld multidisciplinair team vanuit verschillende invalshoeken naar het bedrijf of plan. Vanuit de voorgaande fasen zijn al veel bedrijven actief gestimuleerd en ter zijde gestaan door een betrokken coach.

Project Vitale vakantieparken

In opdracht van Recreatieschap Drenthe en de provincie Drenthe is een onderzoek uitgevoerd naar de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in Drenthe (het gehele onderzoek is te vinden op www.provincie.drenthe.nl/vitalevakantieparken). De resultaten zijn neergelegd in het rapport 'Vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe' en gepresenteerd aan gemeenteraden en Provinciale Staten. Doel van het onderzoek was gedetailleerd in kaart brengen hoe het staat met de vitaliteit van de sector, vanuit het oogpunt van bedrijfsmatig functioneren.

Een project om vakantieparken en campings in Drenthe, die er op dit moment recreatief en economisch gezien minder goed voorstaan, te ondersteunen om weer recreatief en economisch gezond (aantrekkelijk) te worden. Die ondersteuning is er ook voor vakantieparken en campings die er goed voorstaan, om deze

**Vitale Vakantie-
parken Drenthe**

de mogelijkheid te bieden zich verder door te ontwikkelen (excelleren). Daarnaast worden parkeigenaren en/of verenigingen van eigenaren van terreinen zonder recreatieve mogelijkheden en kansen voor de toekomst begeleid naar een passende andere bestemming (transformeren).

Project Netwerk ondernemers voor ondernemers

Vlak over de grens in Duitsland wonen veel potentiële gasten die we graag willen laten kennismaken met Drenthe. Met behulp van EDR-subsidie worden Nederlandse recreatieondernemers in contact gebracht met hun Duitse collega's met het doel om van elkaar te leren. Daarnaast worden binnen dit project voor zowel de

Duitse als de Nederlandse recreatieondernemers een aantal handige tools ontwikkeld die hen kunnen helpen om hun buitenlandse (lees: Duitse) gast op een gastvrije manier welkom te heten in Nederland.

Project Vernieuwing fietsknooppuntensysteem

Het fietsknooppuntennetwerk was toe aan een opfrisbeurt. We hebben inwoners, recreanten en de gemeenten gevraagd om tips en ideeën aan te leveren hoe we het netwerk samen kunnen versterken. Wij zijn bezig met de afronding van de update van ons fietsknooppuntennetwerk. Er is gekeken of het netwerk nog steeds langs de mooiste en meest interessante plekken in Drenthe loopt. Daarnaast willen we vanuit het fietstoerisme meer economische spin-off generen door het netwerk te laten aansluiten op de dorpen en steden in Drenthe. Met de realisatie van dit project hebben we een aantrekkelijk, toekomstbestendig en up-to-date netwerk liggen voor de recreant.

Project Ontwikkeling Hünenweg

Het Hondsrugpad en de Hünenweg zijn twee wandelroutes die in Emmen samenkomen en bij het Rathaus van Osnabrück en het stadhuis van Groningen eindigen dan wel beginnen. De partners zien een route van hoge kwaliteit voor zich, voorzien van het kwaliteitskenmerk 'Leading Quality Trail- Best of Europe'. In Nederland zou het de eerste keer zijn dat dit kwaliteitskeurmerk wordt toegekend. Het doel is om van de Hünenweg één van de beste grensoverschrijdende wandelroutes van Europa te maken.

Project Routeapp Drenthe

Recreatieschap Drenthe ontwikkelt een (basis) Drenthe routeapp. Naast de 'eigen' routes, ook zichtbaar op www.drenthe.nl, kunnen ook andere organisaties hun routes in deze app tonen. Het doel is om voor de gebruikers één routeapp te hebben waar zij alle routes (plek is leidend) in één oogopslag ter beschikking hebben.

Project Wandelplatform

In 2018 is het ambitiedocument 'Wandelkompas' opgesteld in opdracht van Provincie Drenthe en Recreatieschap Drenthe. Hierin is beschreven wat de wensen en kansen zijn om Drenthe aantrekkelijker te maken als wandelprovincie en hoe dit doel gezamenlijk te bereiken is. Een voorwaarde voor een succesvolle aanpak is samenwerking van de stakeholders. Doel van dit project is het opzetten van een samenwerkingsverband, zodat er

gezamenlijk kan worden gewerkt aan de drie speerpunten die in het rapport 'Wandelkompas' zijn benoemd. Meer coördinatie en regie is nodig op drie niveaus:

- beleid en planning;
- communicatie;
- beheer en onderhoud.

Project Quickscan hotelontwikkelingen

In de gemeenten Meppel, De Wolden en Westerveld is de afgelopen jaren het hotelaanbod niet sterk veranderd. Dit in tegenstelling tot de bredere regio, waar de afgelopen jaren veel nieuwe hotels zijn gerealiseerd, die ook goede resultaten behalen. In deze drie gemeenten liggen kansen voor hotelontwikkelingen. Om partijen te kunnen informeren heeft Recreatieschap Drenthe namens de drie gemeenten opdracht gegeven aan een bureau om een quickscan uit te voeren naar de regionale hotelmarkt.

Project TV serie Hunebed Highway

In totaal hebben er al 1,4 miljoen mensen afgestemd op het programma 'Op weg: Hunebed Highway'. In de vierdelige serie gaat presentatrice Carrie ten Napel, samen met vader Evert ten Napel, langs verschillende dorpen aan de N34. Het programma werpt een blik op de Drentse cultuur, historie en natuur. Het programma trok veel kijkers en dat is niet onopgemerkt gebleven.

Project Open monumenten borden

Recreatieschap Drenthe staat voor het behoud van onze landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Gegraveerde informatieborden bij monumenten en langs toeristische routes (met informatie over de geschiedenis en andere wetenswaardigheden) zijn aan slijtage onderhevig (teksten worden onleesbaar en de bezoeker verwacht andere informatie). Dat is de reden dat wij positief gereageerd hebben op een verzoek van de ANWB.

Samen met de ANWB, BOKD en de Stichting Drents Monument willen we alle Open Monumentenborden waar zowel het ANWB-logo als het logo van Recreatieschap Drenthe op staan, gaan vervangen evenals de TIL-borden (Toeristische Informatie over Landelijke gebieden) die het 'verhaal van een dorp' vertellen.

Doel is alle borden te hebben vervangen voor het zomerseizoen 2020.

Projecten die in 2019 zijn afgerond

Project Hippisch Toerisme

Binnen de Provincie Drenthe wordt ingezet op paardensport met als eerste prioriteit het zorgdragen voor een netwerk van ruitersporen en een goede bewegwijzering. Dit project heeft fasegewijs per gebied (Drents-Friese Wold, Dwingelderveld en Boswachterij Hart van Drenthe) geresulteerd in een obstakelvrij bestek. Daarnaast is binnen dit project aandacht besteed aan de beheer- en onderhoudskosten voor het in stand houden van het paardennetwerk op langere termijn.

Project Verbetering voorzieningen vaarrecreatie Zuidlaardermeer

Op verzoek van de gemeente Tynaarlo, gemeente Haren, gemeente Hoogeveen-Sappemeer en Provincie Groningen en de ondernemers rond het Zuidlaardermeer heeft Recreatieschap Drenthe de watergerichte toeristische infrastructuur Zuidlaardermeer opgewaardeerd, te weten baggerwerkzaamheden en aanleggen van steigers.

Project Natuurpark wandelknooppuntensysteem

Recreatieschap Drenthe heeft samen met Natuurpark Moor-Veenland dit project uitgevoerd. Binnen dit project is gewerkt aan de aanleg van een grensoverschrijdend wandelknooppuntennetwerk.

Project Natuurpark fietsknooppuntensysteem

Het aan Nederlandse zijde liggende fietsknooppuntensysteem is verbeterd (aangepast aan nieuwe infrastructuur) en is tevens grensoverschrijdend aangelegd. Natuurpark Moor-Veenland zorgt voor aansluiting aan Duitse zijde, zodat de recreant en toerist grensoverschrijdend kan fietsen.

Project Men- en ruiterroutes

In gemeente De Wolden is gewerkt aan het ontwerpen en het uitzetten van twee ruiterroutes in de gemeente.

Project Deelfietsen Zuidoost-Drenthe

Onderzoek naar de mogelijkheden om deelfietsen te introduceren in Zuidoost-Drenthe.

Project Kanotoerisme Aa en Hunze

Bij de onderhoudsinspectie van de kanovoorzieningen tussen De Groeve en Eexterzandvoort eind 2016 is gebleken dat bij dertien van de veertien kanosteigers de status 'einde levensduur' is. Het vervangen van de kanovoorzieningen biedt de kans om ook andere ambities in beeld te brengen en te realiseren. Dit samen vormt de aanleiding voor het opstellen van dit ambitiedocument en uitvoeringsprogramma 'Water- en natuurbeleving De Hunze'. Doel was de recreatieve beleving te versterken met aandacht voor de balans tussen (behoud van) natuur en recreatief gebruik. De gebiedspartners hebben de handen ineen geslagen en geïnventariseerd welke recreatieve ambities en initiatieven er in het gebied zijn.

Project Gastheerschap

De kwaliteit van het 'Gastheerschap' is vaak leidend in de beleving van de gast. Recreatieschap Drenthe ondersteunt en stimuleert initiatieven op het gebied van het versterken van het 'Gastheerschap'. Een Nederlandse gast vraagt om een andere

benadering dan een Duitse of een Vlaamse gast. Samen met Marketing Drenthe is een project ontwikkeld om de Drentse recreatieondernemers kennis te laten opdoen over hoe je de verschillende gasten kunt ontvangen en hen te helpen richting een optimale gastbeleving.

Naast bovengenoemde projecten participeert Recreatieschap Drenthe in 2019 ook in een groot aantal andere projecten cq. overleggen, zoals:

- Nationaal Beek- en Esdorlandschap Drentse Aa diverse poorten.
- Ontwikkeling poort Ruinen.
- Overleggroep Holtingerveld.
- Kenniscentrum Events.
- Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek.
- App's (Drenthe app, Pauperpadapp).
- Leader ZuidWest Drenthe.
- Gebiedscoöperatie ZuidWest Drenthe.
- Hunebed Highway Business Club.

8. Toekomstverwachting

In het kader van de jaarrekening 2019 past het om stil te staan bij de ontwikkelingen in 2020 en volgende jaren. Thema van de begroting 2020 is 'wat je geeft, krijg je terug'. Na een periode van wereldwijde crisis en forse bezuinigingen bij Recreatieschap Drenthe is in de begroting 2018 de kentering ingezet van bezuinigen naar stimuleren. In 2018 hebben onze deelnemende gemeenten het mogelijk gemaakt om extra in te zetten op digitalisering en op het uitvoeren van onderhoud op de bestaande toeristisch-recreatieve infrastructuur. Onderhoud zal een blijvende extra impuls vragen gelet op de toename van de bewegwijzering (realisatie wandelknooppuntensysteem).

Van belang in de komende jaren is de verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen de diverse partijen op het gebied van toerisme en recreatie. Het project 'Vitale Vakantieparken Drenthe' is van groot belang voor de toekomst van de sector en voor het in stand houden van de werkgelegenheid en bestedingen vanuit de sector. Dit project zal meerjarig zijn waarbij vele partijen zijn betrokken en verbonden. Met het benoemen van de leden van de taskforce is een volgende belangrijke stap gezet richting de operationele fase.

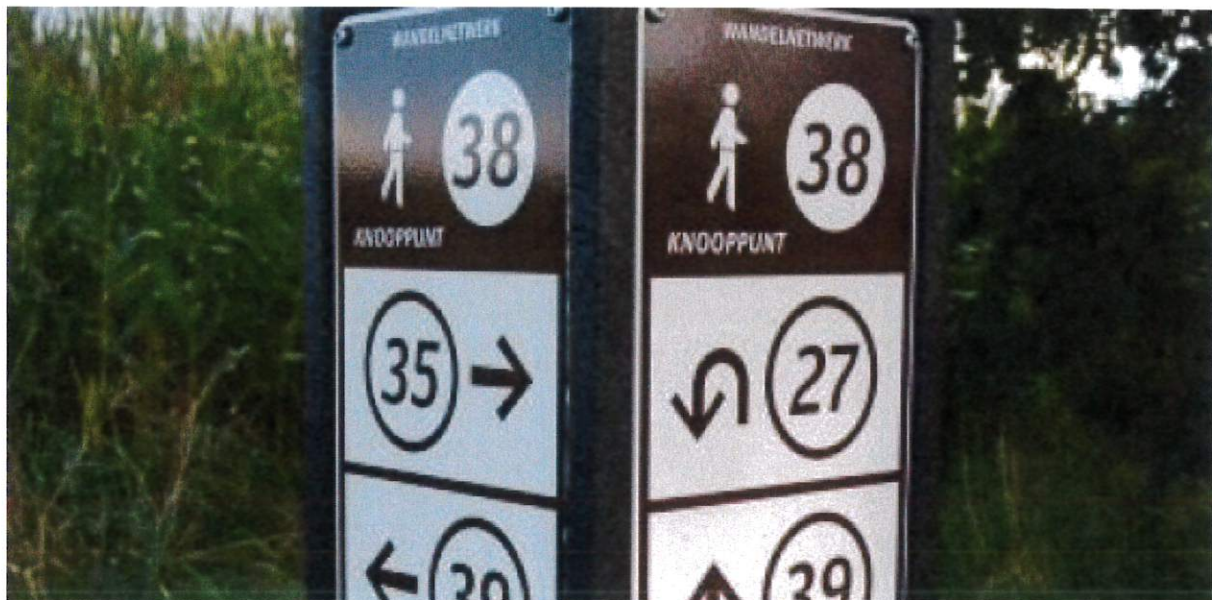
Tevens zal gewerkt worden aan een versterking van de provincie-/landgrens overschrijdende samenwerking. Dit is belangrijk gezien het toenemende economische belang van de sector. Extra investeringen in kwaliteit en verbreding van het product zijn en blijven van groot belang.

Verder is het een belangrijke opdracht om de landelijke lijn 'bestemming Nederland 2030' te projecteren op Drenthe en Ooststellingwerf, de daarvoor gevraagde ambitie te formuleren en de praktische stappen te zetten die zorgen voor de uitvoering. Hierdoor worden kansen en mogelijkheden ten volle benut.

Recreatieschap Drenthe

JAARREKENING 2019

Balans per 31 december 2019

(bedragen in euro's)

ACTIVA	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>		
Auteursrechten Drenthe-kaart	1	1
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investerings met economisch nut	19.140	11.752
	19.141	11.753
Vlottende activa		
Voorraad	0	2.066
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Vorderingen op openbare lichamen	6.930	204.980
Overige vorderingen	9.690	3.685
Overige uitzettingen	1.234.621	1.494.495
	1.251.241	1.705.226
<u>Liquide middelen</u>		
Bank	131.027	170.533
Totaal	1.401.409	1.887.512
PASSIVA	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	98.518	93.463
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	4.140	5.055
Bestemmingsreserve fonds recr.& toerisme	439.411	421.390
Bestemmingsreserve personele inzet	60.307	53.159
Bestemmingsreserve onderhoud	43.569	41.325
Bestemmingsreserve ontw. infrastructuur	50.696	50.696
	696.641	665.088
<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening personeel	35.000	0
	35.000	0
Vlottende passiva		
<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Overige schulden	125.265	276.854
<u>Overlopende passiva</u>	544.503	945.570
	669.768	1.222.424
Totaal	1.401.409	1.887.512

Programmarekening 2019

(bedragen in euro's)

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2019	2019	2018
BATEN			
Personeel	54.540	4.180	8.133
Huisvesting	29.843	29.955	29.629
Overige opbrengsten	56.357	17.180	39.900
Bijdrage gemeenten in exploitatie	847.671	847.671	829.178
Fonds recreatie en toerisme	290.615	290.615	289.597
Projecten	433.411	p.m.	367.857
Totaal baten	1.712.437	1.189.601	1.564.294
LASTEN			
Personeel	602.946	568.875	524.083
Huisvesting	80.014	80.175	78.250
Onderhoud	50.772	61.200	67.166
Overige uitgaven	39.317	10.200	23.173
Overige uitgaven toeristische info. voorziening	117.480	117.480	115.178
Bestuur	5.100	510	656
Bureau	76.688	51.255	81.871
Afschrijvingen	2.562	2.143	4.260
Fonds recreatie en toerisme	272.594	290.615	306.939
Projecten	433.411	p.m.	367.857
Totaal lasten	1.680.884	1.182.453	1.569.433
Resultaat voor bestemming	31.553	7.148	-5.139
<u>Onttrekkingen aan reserves</u>			
Bestemmingsreserve fonds recr. & toerisme	0	0	17.342
Bestemmingsreserve personele inzet	15.852	15.852	15.852
<u>Toevoegingen aan reserves</u>			
Bestemmingsreserve fonds recr. & toerisme	18.021	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsreserve onderhoud	2.244	0	0
Resultaat na bestemming	4.140	0	5.055

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

1. Inleiding

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

2. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Op de auteursrechten van de VVV-kaart Drenthe wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Vervoermiddelen	5
Automatisering	5
Kantoorinventaris	10

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele afwaarderingen vanwege incourantheid.

Uitzettingen en overige vorderingen

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling.

Onderhanden projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering dan wel schuld uit hoofde van de verkregen subsidies dan wel aangenomen projecten. Er is sprake van een vordering indien het bedrag van de verwachte respectievelijk (subsidie) opbrengst hoger is dan de gemaakte kosten. Indien het bedrag van de verwachte respectievelijk gerealiseerde (subsidie) opbrengst lager is dan de gemaakte kosten, is sprake van een schuld.

Een project wordt niet meer als onderhanden project beschouwd indien eindbeschikking van de subsidieverstrekker is verkregen dan wel alle kosten zijn afgerekend.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen, deze bevatten alleen banksaldi.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat na bestemming wordt onttrokken of toegevoegd aan de algemene reserve of de bestemmingsreserve onderhoud.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

De vlottende schulden en de overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

Programmarekening

Baten

Personeel: opbrengsten van personeel dat werk voor projecten of derden uitvoert; per jaar is dit sterk afhankelijk van de aard van de uitgevoerde projecten.

Huisvesting: opbrengst van erfpachtcanon en onderverhuur van een deel van het pand.

Overige opbrengsten: opbrengsten van werkzaamheden uitgevoerd door het Recreatieschap Drenthe.

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het exploitatieresultaat en het fonds Recreatie en Toerisme.

Lasten

De exploitatiekosten worden berekend op basis van historische kosten.

Met betrekking tot de personeelskosten voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het Recreatieschap Drenthe zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2018 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2019

(bedragen in euro's)

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Auteursrechten Drenthe-kaart	<u>1</u>	<u>1</u>

Op de auteursrechten van de Drenthe-kaart wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste Activa

Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.

Cumulatieve aanschafwaarde	61.698	
Afschrijving begin van het jaar	<u>-49.946</u>	
	11.752	
Investeringen	<u>9.950</u>	
	21.702	
Aanschafwaarde desinvesteringen	<u>13.021</u>	
	34.723	
Afschrijvingen 2019	-2.562	
Afschrijvingen desinvesteringen	<u>-13.021</u>	
Boekwaarde per 31 december	<u>19.140</u>	<u>11.752</u>

In bijlage 3 wordt nader ingegaan op het verloop van de materiële vaste activa.

Vlottende activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Voorraad	<u>0</u>	<u>2.066</u>

Het betreft de voorraad kaarten en folders.

In verband met het aanpassen van het fietsknooppuntennetwerk zijn de kaarten en folders niet goed meer te gebruiken en te verkopen. De voorraad is afgewaardeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Deelnemende gemeenten	6.150	113.855
Overige openbare lichamen	<u>780</u>	<u>91.125</u>
	<u>6.930</u>	<u>204.980</u>

Het betreft met name nog te ontvangen subsidiebedragen van lopende projecten.

Overige vorderingen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Handelsdebiteuren	<u>9.690</u>	<u>3.685</u>

Overige uitzettingen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
--	-------------------	-------------------

Nog te ontvangen bedragen

Waarborgsommen	600	400
Omzetbelasting	88.638	579
Kruisposten	0	1.608
Subsidie projecten	0	13.000
Diversen	3.907	3.383

Vooruitbetaalde bedragen

Verzekeringen	11.913	9.212
Onderhanden projecten	171.985	122.849
Vooruitontvangen facturen	6.737	7.597

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4.

Schatkistbankieren

Uitzettingen in 's Rijks schatkist	<u>950.841</u>	<u>1.335.867</u>
	<u>1.234.621</u>	<u>1.494.495</u>

Drempelbedrag 2019:

Het bedrag aan middelen dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden:

	<i>1e kw.</i>	<i>2e kw.</i>	<i>3e kw.</i>	<i>4e kw.</i>
Buiten schatkist aangehouden	181.484	138.149	131.362	150.021
Ruimte onder drempelbedrag	68.516	111.851	118.638	99.979
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Liquide middelen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Bank Nederlandse Gemeenten	123.135	164.881
Rabobank	<u>7.892</u>	<u>5.652</u>
	<u>131.027</u>	<u>170.533</u>

Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Algemene reserve & resultaat boekjaar		
Saldo per 1 januari	93.463	93.463
Toevoegingen	5.055	0
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>98.518</u>	<u>93.463</u>
 Resultaat huidig boekjaar	 <u>4.140</u>	 <u>5.055</u>

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur is het resultaat 2018 ten gunste van de algemene reserve gebracht.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Bestemmingsreserve fonds recreatie & toerisme		
Saldo per 1 januari	421.390	438.732
Toevoegingen	18.021	0
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>-17.342</u>
Saldo per 31 december	<u>439.411</u>	<u>421.390</u>

Conform het begrotingsbesluit zal het saldo van de bijdragen minus de uitgaven ten laste c.q. ten gunste van deze reserve worden geboekt. In de bestemmingsreserve is sprake van fonds-bedragen die voor een groot deel bestemd zijn voor lopende projecten. De bestemming van deze reserve is uitgewerkt in bijlage 6.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Bestemmingsreserve personele inzet		
Saldo per 1 januari	53.159	46.011
Toevoegingen	23.000	23.000
Onttrekkingen	<u>-15.852</u>	<u>-15.852</u>
Saldo per 31 december	<u>60.307</u>	<u>53.159</u>

De bestemmingsreserve wordt gebruikt als er sprake is van inzet van additioneel personeel ten gevolge van hoge werkdruk bij projecten en/of administratieve druk.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Bestemmingsreserve onderhoud		
Saldo per 1 januari	41.325	31.728
Resultaat vorig boekjaar na bestemming	0	9.597
Toevoegingen	2.244	0
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>43.569</u>	<u>41.325</u>

De bestemmingsreserve wordt gebruikt voor de het opvangen van de toenemende onderhoudskosten. Het vergroten van deze reserve is noodzakelijk om aan toekomstige onderhoudsverplichtingen te kunnen voldoen (onderhoud van gerealiseerde bewegwijzering e.d.).

De inkomsten voor de werkzaamheden voor het opheffen van LF-routes zijn toegevoegd aan de reserve.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur recreatie		
Saldo per 1 januari	50.696	50.696
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>50.696</u>	<u>50.696</u>

De bestemmingsreserve wordt gebruikt ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot fietsen, wandelen en paardrijden.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Voorziening personeel		
Voorziening personeel	35.000	0

De voorziening is opgenomen in verband met de afvloeiing van personeel.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Salarissen	12.186	93.692
Bewegwijzering	0	23.861
Overige	<u>113.079</u>	<u>159.301</u>
	<u>125.265</u>	<u>276.854</u>

Overlopende passiva

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Accountantskosten	7.350	7.000
Onderhanden projecten	529.120	913.395
Kruisposten	228	
Diversen	<u>7.805</u>	<u>25.175</u>
	<u>544.503</u>	<u>945.570</u>

Voor meer informatie zie bijlage 4.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ultimo 2019.

Het Recreatieschap Drenthe heeft gronden in bezit aan de Pottendijk te Emmer-Compasuum. Deze gronden worden gebruikt door de motorvereniging Motodrôme uit Emmen en de stichting Schiet- en Jachtsportcentrum uit Emmen. Jaarlijks wordt van beiden een erfpachtcanon ontvangen.

De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht uitgegeven. De erfpachtregeling resteert nu nog 26 jaar. Het bestuur van het Recreatieschap Drenthe heeft besloten over te gaan (indien mogelijk) tot verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming.

Het kopieerapparaat is in gebruik middels een operational leaseovereenkomst.

Deze overeenkomst loopt af per 31 maart 2022; de maandelijkse leasetermijn bedraagt € 181,53 (excl. btw). Naast de leaseovereenkomst loopt er een onderhoudscontract, waarin tevens een standaard afname-aantal van kopiën is inbegrepen. Dit contract bedraagt € 274,50 per kwartaal. Ook deze overeenkomst loopt tot 31 maart 2022.

Het kopieerapparaat/printer en het pand worden ook gebruikt door de Stichting Drentse Fiets 4 Daagse (doorberekening vindt plaats afhankelijk van het daadwerkelijk gebruik).

De kantoorruimte (Brink 4b te Diever) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 31 december 2020. De huurprijs bedraagt per jaar € 46.250,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats sinds 1 januari 2012.

Een gedeelte van de kantoorruimte wordt onderverhuurd aan Retrospect. De huuropbrengst bedraagt per jaar € 12.000,-- (excl. btw); vast bedrag. De huurovereenkomst loopt af per 31 december 2020. Een gedeelte wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets4Daagse. De huuropbrengst bedraagt in 2019 € 5.852,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats.

De opslagruimte (Kampsweg 4 te Wijster) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 31 december 2020. De huurprijs en servicekosten bedragen per jaar € 7.360,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats sinds 1 juli 2011.

Jaarlijks wordt een bijdrage(€ 1.500,--) betaald aan de Stichting Watersportvoorzieningen Appelscha.

Deze bijdrage komt ten goede aan het onderhoud van het sanitairgebouw te Appelscha; de looptijd van deze vergoeding is voor onbepaalde tijd.

Gebruik woord en beeldmerk Tour de TT. Gedurende 10 jaar een abonnementsbedrag voor merkbewaking € 142,--. Loopt af in het jaar 2023.

Ultimo boekjaar is er een schuld aan opgebouwde vakantiedagen van personeel (€ 12.034).

Het Recreatieschap Drenthe heeft een meerjarig contract lopen voor het ontwikkelen van cartografische bestanden (fiets- en wandelcartografie). Deze samenwerking heeft een looptijd van minimaal 4 jaar (ingande december 2016). Hiervoor is een jaarlijkse vergoeding verschuldigd van € 7.864 per jaar (jaarlijks te indexeren).

Voor de automatisering heeft het Recreatieschap Drenthe een leveringsovereenkomst met Spreen ICT afgesloten, dit betreft cloud terminal server, onderhoud/back-up, gebruikers licenties en werkplekbeheer. De maandelijkse kosten bedragen € 1.295,--. Het contract loopt af per 1 januari 2019, hierna geldt een opzegtermijn van 1 kalendermaand. Binnen de looptijd van de overeenkomst is het toegestaan om per kalendermaand diensten op- en af te schalen (op voorwaarde dat 50% van de oorspronkelijke samenstelling blijft bestaan).

Voor de telefonie heeft het Recreatieschap Drenthe met Vodafone Libertel BV een contract afgesloten. De maandelijkse kosten bedragen € 110,-- per maand. Het contract loopt af per 8 mei 2024. Per maand mag er maximaal 25% van het maandbedrag afgeschaald worden.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Recreatieschap Drenthe komt op basis van de realisatie 2019 uit op € 61.231. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 61.231 euro lager zijn dan de inkomsten. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo:

Berekening EMU-saldo

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	31.553	7.148	-5.139
Mutatie materiële vaste activa	-7.388	2.143	285
Mutatie voorzieningen	35.000	0	0
Mutatie voorraden	2.066	0	177
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	61.231	9.291	-4.677

Toelichting op de programmarekening 2019

(bedragen in euro's)

BATEN

Personeel

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Administratieve werkzaamheden	7.354	4.180	8.133
Detachering Taskforce Vitale Vakantieparken	39.906	0	0
Detachering Stichting Cultuurtoerisme Drenthe	7.280	0	0
	54.540	4.180	8.133

Voor de Stichting De Hondsrug Unesco Global Geopark en de Gebiedscoöperatie ZuidWest-Drenthe zijn administratieve werkzaamheden uitgevoerd. Bij het opstellen van de begroting was er nog geen sprake van administratieve werkzaamheden voor de Gebiedscoöperatie ZuidWest-Drenthe.

Gedurende 6 en 9 maanden werden er twee medewerkers gedetacheerd bij de Taskforce Vitale Vakantieparken. Eén medewerker werd gedurende 8 maanden gedetacheerd bij de Stichting Cultuurtoerisme Drenthe. Ten tijde van de begroting was dit nog niet bekend.

Huisvesting

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Erfpachtcanon	6.991	7.038	6.874
Huurinkomsten	17.852	17.917	17.755
Bijdrage loods uit onderhoud	5.000	5.000	5.000
	29.843	29.955	29.629

Het Recreatieschap Drenthe heeft gronden in bezit aan de Pottendijk te Emmer-Compascuum. Deze gronden zijn in erfpacht uitgegeven aan de motorvereniging Motodrôme en de stichting Schiet- en Jachtsportcentrum. De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht uitgegeven. De erfpachtregeling resteert nu nog 26 jaar.

Het bestuur van het Recreatieschap Drenthe heeft besloten over te gaan (indien mogelijk) tot de verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming.

Een deel van het pand wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets4Daagse en Retrospect.

Voor de opslag van gereedschap en onderhoudsmateriaal wordt een loods gehuurd in Wijster. Ten laste van de onderhoudskosten wordt een bijdrage gedaan voor de huur van de loods.

Overige opbrengsten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Recreatiecongres	14.593	7.140	14.820
Recreatiesociëteit	10.950	8.000	9.950
Excursie	5.968	2.040	4.353
Verkoop kaarten en dergelijke	8.098	0	10.008
Cursus AORTA-ambtenaren e.a.	11.430	0	0
Gemeenten onderhoud wandelnetwerken	2.400	0	0
Overige ontvangsten	2.918	0	769
	56.357	17.180	39.900

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd. De deelnemers aan het congres betalen een eigen bijdrage. Vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme werd een bedrag van € 9.232 beschikbaar gesteld.

Deelnemers van de Recreatiesociëteit betalen een lidmaatschap.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd. Vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme werd een bijdrage van € 5.968 beschikbaar gesteld.

De verkoop van kaarten en dergelijke is niet opgenomen in de begroting.

Indien er vraag is worden er door het Recreatieschap Drenthe cursussen georganiseerd. De deelnemers betalen hiervoor een bijdrage.

Na het realiseren van de wandelknooppunten wordt er van de betreffende gemeente een bijdrage gevraagd voor het onderhoud hiervan.

De overige ontvangsten zijn o.a. voor het opheffen van een LF-route € 2.244 en worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud.

Bijdrage gemeenten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Bijdrage gemeenten	847.671	847.671	829.178

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in de exploitatiekosten (zie bijlage 1).

**Bijdrage gemeenten fonds
Recreatie en Toerisme**

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Bijdrage gemeenten	290.615	290.615	289.597

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het fonds Recreatie en Toerisme (zie bijlage 2).

Projecten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Toegerekende projectontvangsten	<u>433.411</u>	<u>p.m.</u>	<u>367.857</u>

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4).

Toelichting op de programmarekening 2019
(bedragen in euro's)

LASTEN

Personeel

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Bruto salarissen	489.502	447.925	453.814
Sociale lasten	144.331	134.275	128.018
Uren naar projecten	-102.134	-23.575	-69.742
Reiskosten naar projecten	-2.682	0	-3.108
Inlenen van personeel	19.834	0	7.338
Kosten salarisverwerking	3.056	3.075	3.473
Opleiding	13.362	5.638	3.903
Voorziening personeel	35.000	0	0
Overige kosten	2.677	1.537	387
	602.946	568.875	524.083

Gedurende het jaar 2019 waren er 9,35 fte in dienst (11 medewerkers, 1 oproepkracht en 2 tijdelijke medewerkers. In 2018 waren er waren er 8,2 fte in vaste dienst (11 medewerkers en 1 oproepkracht).

Zoals volgens de begroting is opgesteld zijn er 2 tijdelijke medewerkers in dienst gekomen voor ondersteuning bij de projecten voor aanleg wandelknooppunten.

Een aantal medewerkers hebben uitbreiding van de uren gehad in verband met aanvullende projectwerkzaamheden. Een aantal medewerkers hadden teveel overuren om mee te nemen naar het volgende jaar en werd er gekozen voor uitbetaling. In oktober heeft er volgens cao een loonsverhoging van 3,25% plaatsgevonden en een eenmalige uitkering van € 750 (deeltijders naar rato).

De salariskosten zijn inclusief de salarissen van de gedetacheerde medewerkers.

Het Recreatieschap Drenthe voert diverse projecten uit. Afhankelijk van de projectopzet en het subsidieregime kunnen incidentele uren die projectmatig gemaakt zijn door interne medewerkers doorbelast worden naar projecten. Afhankelijk van het project kunnen de uren tegen een uurtarief bruto salaris dan wel met een opslag geboekt worden. Tevens werden er reiskosten gemaakt met betrekking tot de projecten. Dit geeft geen garantie voor de komende jaren. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren de door te belasten uren nog niet bekend.

Met name voor de bewegwijzering van Zuid-Oost Drenthe werd er extra personeel ingeleend.

De opleidingskosten waren hoger dan begroot omdat er bijeenkomsten voor teambuilding werden georganiseerd.

Met een personeelslid is conform afspraak een vaststellingsovereenkomst opgemaakt. Tot 1 november 2020 is sprake van een verplichting voortvloeiend uit de vaststellingsovereenkomst. Hiervoor is een voorziening personeel gevormd.

Huisvesting

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Huur kantoorruimte	55.043	55.080	53.911
Energie kantoorruimte	10.936	11.220	9.932
Onderhoud pand	368	612	357
Huurkosten loods	8.316	8.160	8.148
Schoonmaakkosten	3.219	3.060	3.285
Overige huisvestingskosten	2.132	2.043	2.617
	80.014	80.175	78.250

Het Recreatieschap Drenthe huurt een gedeelte van het voormalig gemeentehuis van Diever, Brink 4b, de begane grond. Een deel hiervan wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets4Daagse en aan de firma Retrospect. De huurinkomsten zijn opgenomen onder de baten.

De energiekosten van het gehele pand worden gedeeld met de huurder van de bovenverdieping aan de hand van een verdeelsleutel gebaseerd op verbruiksgegevens.

Voor de opslag van borden en overige onderhoudsmaterialen wordt een loods gehuurd in Wijster. De huurovereenkomst heeft een looptijd tot en met 31 december 2020.

Onderhoud

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Autokosten	6.379		7.245
Kanoroutes	0		2.265
Gereedschappen e.d.	215		896
Onderhoud algemeen	21.910		34.845
Bewegwijzering	6.871		6.505
Toiletvoorzieningen onderhoud e.d.	12.568		12.949
Toiletvoorzieningen energie	2.829		2.461
	50.772	61.200	67.166

De kosten voor bewegwijzering zijn samengevoegd en niet meer gesplitst voor fiets- en wandelroutes.

Overige uitgaven

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Recreatiecongres	14.699	7.140	14.820
Recreatiesociëteit	1.279	1.020	650
Inkoop kaarten e.d.	5.008	0	3.350
Cursus AORTA-ambtenaren e.a.	12.363		
Kosten excursie	5.968	2.040	4.353
	39.317	10.200	23.173

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd. De kosten (en opbrengsten) zijn hoger dan begroot. Gekozen is voor een dagvullend programma vanuit de Schouwborg Ogterop te Meppel met aansprekende presentaties. Het thema was dit jaar: "Duurzaam komt niet duur te staan".

De Recreatiesociëteit is een netwerkgroep met deelnemers uit verschillende organisaties 3x per jaar wordt er een thema-bijeenkomst georganiseerd.

In 2019 werd er voor de AORTA-ambtenaren een cursus omgevingswet georganiseerd en werd er gezamenlijke deelname aan de Nationale Toerisme Top georganiseerd.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd, dit jaar was het een programma naar de provincie Overijssel.

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Toeristische informatievoorziening	67.480	66.480	65.178
Drenthe.nl	50.000	51.000	50.000
	117.480	117.480	115.178

Taken met betrekking tot toeristische informatievoorzieningen en de website Drenthe.nl worden uitgevoerd door het Recreatieschap Drenthe en zijn opgenomen in de exploitatie met ingang van 2018.

Bestuur

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Vergaderkosten e.d.	5.100	510	656

De bestuurskosten zijn hoger dan begroot omdat er een strategische koersbijeenkomenst heeft plaatsgevonden.

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Portikosten	474	1.020	1.556
Telefoonkosten	4.800	2.550	2.507
Reiskosten	14.798	9.180	12.599
Reiskosten woon- werk	1.577	0	0
Representatiekosten	2.284	510	1.882
Kantoorbenodigdheden	1.429	1.020	853
Kopieerkosten	747	1.530	1.222
Leasekosten	2.091	1.122	1.830
Kantinekosten	1.354	1.020	1.093
Automatiseringskosten	15.630	9.180	12.829
Documentatie en voorlichting	1.466	1.020	3.417
Abonnementen	2.435	1.428	1.946
Bankkosten	591	715	491
Verzekeringskosten	13.522	10.200	8.490
Accountantskosten	10.500	10.200	10.000
Website	255	0	16.910
Overige kosten	2.735	560	4.246
	76.688	51.255	81.871

De telefoonkosten zijn gestegen door de vervanging van de telefooncentrale voor mobiele telefoons en eenmalige installatiekosten.

Het Recreatieschap Drenthe heeft vele contacten met haar opdrachtgevers en met project-betrokkenen. Dit veroorzaakt veel reiskosten (hoger dan begroot).

De automatiseringskosten zijn met name gestegen door de extra ondersteuning van de helpdesk in verband met tijdelijke nieuwe medewerkers en aanschaf apparatuur.

Het Recreatieschap Drenthe heeft een aansprakelijkheidsverzekering overheid. De te betalen verzekeringspremie is afhankelijk van de omzet. Deze fluctueert jaarlijks met name door het verloop van de financiën binnen de meerjarige projecten. In 2018 is (t.o.v. 2017) relatief veel geld omgegaan in de projecten. Hierdoor neemt de omzet toe, hetgeen leidt tot een hogere premie in 2019.

Afschrijvingen

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Afschrijvingen	2.562	2.143	4.260

Zie bijlage 3.

Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Uitgaven projecten in fonds	272.594	290.615	306.939

De uitgaven aan projecten in het fonds Recreatie en Toerisme zijn per jaar verschillend. De toezegging en de daadwerkelijke afronding vindt niet altijd in hetzelfde jaar plaats (zie bijlage 5).

Projecten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Projectuitgaven	433.411	p.m.	367.857

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4).

Algemeen

De begrotingsoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of komen pas tot uitdrukking bij het opmaken van de jaarrekening.

Reserves

(bedragen in euro's)

Onttrekking bestemmingsreserve Fonds Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>17.342</u>

Onttrekking bestemmingsreserve personele inzet

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Conform begroting	15.852	15.852	15.852
Extra uren medewerkers	0	0	0
Inlenen personeel	0	0	0
	<u>15.852</u>	<u>15.852</u>	<u>15.852</u>

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 15.852 ten gunste van de brutosalarissen.

Toevoeging bestemmingsreserve Fonds Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Saldo	<u>18.021</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar.

Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging. De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgende ja(a)r(en). Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Toevoeging bestemmingsreserve personele inzet

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Conform begroting	23.000	23.000	23.000
	<u>23.000</u>	<u>23.000</u>	<u>23.000</u>

Toevoeging bestemmingsreserve onderhoud

	<u>Werkelijk 2019</u>	<u>Begroting 2019</u>	<u>Werkelijk 2018</u>
Opheffen LF routes	2.244		
	<u>2.244</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Er zijn inkomsten ontvangen van de stichting Landelijk Fietsplatform voor het opheffen van LF-routes.

Controleverklaring

- 42 -

Recreatieschap Drenthe Jaarstukken 2019

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Diever gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Diever op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de programmarekening over 2019; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

POST
Postbus 900
9400 AX Assen

BEZOEK
Noorderstaete 40
9402 XB Assen

TELEFOON
(0592) 37 97 37

E-MAIL
info@unp.nl
WEBSITE
www.unp.nl

KVK
04086963

LID VAN

SRA

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bericht van het Dagelijks Bestuur;
- Programmaverantwoording;
- Verplichte paragrafen; en
- Bijlagen (Investeringsstaat, Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten, Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme, Projecten, Fonds Recreatie en Toerisme, Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme en Wet normering topinkomens).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
 het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Assen, 5 maart 2020

UNP accountants adviseurs B.V.
namens deze

drs. F. Geertsma RA

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht Recreatieschap Drenthe aandacht te besteden aan de risico's. Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het bestaat uit die middelen die gebruikt kunnen worden om niet-begrote kosten te kunnen opvangen. Om te komen tot een uitspraak over het weerstandsvermogen is een inschatting van risico's die Recreatieschap Drenthe loopt noodzakelijk. Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd.

Om een goed beeld te geven van de structurele exploitatie en de projecten zijn een aantal gegevens over de afgelopen jaren opgenomen.

	2019	2018	2017
(bedragen in euro's)			
Algemene reserve	98.518	93.463	93.463
Fonds Recreatie en Toerisme	439.411	421.390	438.732
Bestemmingsreserve personele Inzet	60.307	53.159	46.011
Bestemmingsreserve onderhoud	43.569	41.325	31.728
Bestemmingsreserve ontwikkeling Infrastructuur	50.696	50.696	50.696
Resultaat boekjaar na bestemming	4.140	5.055	9.595
Totale exploitatie (excl. Projecten)	1.247.473	1.201.576	946.864
Totaal projecten	433.411	367.857	55.349

Personeel

Een kleine organisatie als Recreatieschap Drenthe is kwetsbaar in de personele bezetting. Voor veel functies is het niet haalbaar om achtereenvolgend op hetzelfde kwalitatieve niveau beschikbaar te hebben. Dit betekent al snel dat beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal het uit weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Vervanging bij ziekte/calamiteit (directie) 6 maanden, dagtarief € 1.000, 2 dagen p/week € 52.000.

Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie) 6 maanden, dagtarief € 500, 2 dagen p/week € 26.000.

Materieel

Recreatieschap Drenthe heeft geen gebouwen in eigendom en heeft geen omvangrijke investeringen in materiële vaste activa gedaan. Er bestaan derhalve geen significante risico's omtrent waardering, vervanging en onderhoud.

Interne beheersing

Recreatieschap Drenthe kent net als iedere andere organisatie mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor communicatie, kantoor en overige kosten.

Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen. Het budget voor dit type kosten is bij Recreatieschap Drenthe ongeveer € 200.000 per jaar.

	Grondslag	Bedrag in weerstandsvermogen
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten gedurende 2 jaar	€ 40.000

Behalve aan de kostenkant kunnen ook de opbrengsten tegenvallen. Het Recreatieschap Drenthe kent geen grote stromen hierin. Via een dienstverleningsovereenkomst wordt administratieve ondersteuning verleend aan samenwerkende partijen (€ 8.000).

Daarnaast wordt een deel van het pand onderverhuurd. Bij opzegging van het huurcontract dalen de kosten nauwelijks waarbij Recreatieschap Drenthe een structureel nadeel heeft (€ 18.000).

Recreatieschap Drenthe bezit gronden aan de Pottendijk te Emmen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Mochten deze gronden verkocht worden dan zal de gemiste opbrengst (de erfpachtcanons) in de toekomst gedekt moeten worden. Hier zal nadere besluitvorming over moeten plaatsvinden; derhalve is dit in de berekening buiten beschouwing gelaten.

	Grondslag	Bedrag in weerstandsvermogen
Beëindiging dienstverlening/verhuur	anderhalf jaar	€ 39.000

Projecten

De projecten staan bij Recreatieschap Drenthe feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het Fonds Recreatie en Toerisme vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen. Tegenvallers zullen de mogelijkheden in de toekomst om projecten uit te voeren beperken maar zullen in de basis niet de weerstandscapaciteit van Recreatieschap Drenthe aantasten. Een scherpe periodieke beoordeling van de stand van de projecten wordt daarom aangestreefd. In de berekening van het weerstandsvermogen wordt om vorenstaande redenen dan ook met de projecten geen rekening gehouden.

Samenvatting en afweging

Resumerend komen we tot de volgende opstelling met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Weerstandsvermogen
Personeel	€ 78.000
Materieel	0
Interne beheersing	40.000
Overige opbrengsten	39.000
Projecten	0
Totaal	<u>€ 157.000</u>

Afgewogen kan worden dat de risico's zich meestentijds niet tegelijkertijd voordoen. Dat betekent dat de omvang van het benodigde weerstandsvermogen niet per se de optelsom van de samenstellende delen behoeft te vormen.

Verder kan opgemerkt worden dat Recreatieschap Drenthe een gemeenschappelijke regeling is. Deze rechtsvorm betekent uiteindelijk, als de financiële middelen van Recreatieschap Drenthe ontoereikend zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

De huidige omvang van de algemene reserve is per 31 december 2019 € 98.518,-- (5,90 % van de totale exploitatielasten). Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als redelijk geacht, echter een verdere versterking, gelet op benoemde risico's, verdient aanbeveling.

Balansrisico's

Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en bij welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen in 2020 daadwerkelijk worden ontvangen (het zijn vorderingen met een legitieme basis). Betreffende de gehanteerde afschrijvingsmethodiek is grotendeels aansluiting gezocht bij de gemeentelijke uitgangspunten.

Gerechtelijke procedures

Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Onderhoud sanitaire voorzieningen ten behoeve van de recreatievaart

In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is goed.

Coördinatie/projectverantwoording uitvoering recreatief/toeristische projecten

Wederom zijn in 2019 projecten uitgevoerd en in uitvoering genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Regelmatig vindt overleg plaats tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende, juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Organisatierisico's

De geringe omvang en opbouw van de organisatie evenals de werkdruk kunnen financiële risico's tot gevolg hebben. De ontwikkelingen worden door het bestuur en management nauwlettend gevolgd.

Mogelijke invoer vennootschapsbelastingplicht

Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Onze organisatie kent een gering aantal kleinschalige commerciële activiteiten. Het risico dat deze wet voor onze organisatie van toepassing is achten we beperkt.

Gezien het bovenstaande kunnen wij concluderen dat wij als gemeenschappelijke regeling geen risico's lopen die van grote materiële betekenis zijn voor de continuïteit van de organisatie.

Financiering

Algemeen

Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogt de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Evenals in 2018 is er geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is voor 2019 derhalve niet van toepassing.

Om praktische redenen is ervoor gekozen het model 'kasgeldlimiet' in deze paragraaf op te nemen. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2019 gesteld op 8,2%. Van het begrotingstotaal van € 1.189.601,-- is dat € 97.547,--. Recreatieschap Drenthe heeft in 2019 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen.

	1e kw 2019	2e kw 2019	3e kw 2019	4e kw 2019
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.189.601	1.189.601	1.189.601	1.189.601
Toegepaste kasgeldlimiet in procenten van de grondslag in een bedrag	8,2 97.547	8,2 97.547	8,2 97.547	8,2 97.547

Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaat dan wel publiekrechtelijke organisatie, waarin Recreatieschap Drenthe een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In 2019 was er geen sprake van een verbonden partij.

Grondbeleid

Vanaf eind 1993 heeft het Recreatieschap Drenthe gronden in bezit. Deze gronden betreffen het Regionaal Geluidsportcentrum aan de Pottendijk te Emmer-Compascuum. Het centrum omvat:

- a. een regionaal motorcrosscentrum – groot ca.10 ha;
- b. een provinciaal schietsportcentrum – groot ca.15 ha.

Het motorcrossgedeelte wordt beheerd en geëxploiteerd door de motorvereniging Motodrôme Emmen. Het schietsportcentrum wordt beheerd en geëxploiteerd door de stichting Schiet- en Jachtsportcentrum Emmen. De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht aan de genoemde organisaties uitgegeven. De resterende looptijd van de erfpacht is nog 26 jaar. Jaarlijks ontvangen wij hiervoor erfpachtcanons (zie programmabegroting c.q. programmarekening). Deze canons worden jaarlijks geïndexeerd. In eerdere besluitvorming heeft het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Drenthe besloten over te gaan (indien mogelijk) tot verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming.

In het verslagjaar zijn plannen ontwikkeld om te komen tot de vestiging van een windmolenpark op en rond de locatie Pottendijk (gemeente Emmen). Hiertoe zou een recht van opstal gevestigd dienen te worden op de verpachte grond. Gelet op deze ontwikkeling (en het reeds eerder ingenomen standpunt om over te gaan tot verkoop) is opdracht gegeven om te komen tot taxatie van deze gronden. Gelet op deze ontwikkelingen zijn de gronden inmiddels getaxeerd. Inmiddels zijn verregaande gesprekken gevoerd met beide erfpachters om de optie tot verkoop van de gronden te bespreken. Indien deze gesprekken leiden tot verkoop zal Recreatieschap Drenthe een voorstel maken met opties waaraan de verkoopopbrengst kan worden besteed.

Bedrijfsvoering

Zie jaarverslag.

Bijlagen

Bijlage 1

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten in de exploitatiekosten (bijdrageregeling) 2019

Gemeente	in %	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Nog te ontvangen in 2019
Aa en Hunze	7,75	61.111	61.111	0
Assen	7,50	59.140	59.140	0
Borger-Odoorn	8,00	63.082	63.082	0
Coevorden	9,25	72.939	72.939	0
De Wolden	6,75	53.226	53.226	0
Emmen	18,00	141.936	141.936	0
Hoogeveen	8,00	63.082	63.082	0
Meppel	4,00	31.541	31.541	0
Midden-Drenthe	10,00	78.853	78.853	0
Noordenveld	7,25	57.169	57.169	0
Ooststellingwerf	7,50	59.140	59.140	0
Tynaarlo	6,25	49.283	49.283	0
Westerveld	7,25	57.169	57.169	0
Totaal	107,5	847.671	847.671	0

Bijlage 2

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten 2019 in het fonds Recreatie en Toerisme ter stimulering van projecten in het kader van Recreatie en Toerisme (bijdrageregeling).

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Nog te ontvangen 2019
Gemeente			
Aa en Hunze	40.163	40.163	0
Assen	17.211	17.211	0
Borger-Odoorn	33.958	33.958	0
Coevorden	44.802	44.802	0
De Wolden	16.447	16.447	0
Emmen	13.484	13.484	0
Hoogeveen	13.980	13.980	0
Meppel	14.617	14.617	0
Midden-Drenthe	22.660	22.660	0
Noordenveld	15.362	15.362	0
Ooststellingwerf	15.960	15.960	0
Tynaarlo	16.776	16.776	0
Westerveld	25.195	25.195	0
Totaal	290.615	290.615	0

Bijlage 3

Overzicht materiële vaste activa

Omschrijving	Aanschaf- datum	Afschrijv. %	Aanschaf- waarde begin boekjaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Aanschaf- waarde einde boekjaar	Totale afschrijving begin boekjaar	Afschrijving desinves- teringen	Boek- waarde begin boekjaar	Afschrijving boekjaar	Boek- waarde einde boekjaar	Rest- waarde begin boekjaar	Rest- waarde einde boekjaar
Vervoermiddelen													
Bedrijfsauto's													
Volkswagen 3-VLX-11	1-3-2011	20,00	19.708	0	0	19.708	16.708	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-2012	20,00	20.250	0	0	20.250	17.250	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Aanhanger + wijzer	30-4-2015	20,00	3.597	0	0	3.597	2.638	0	959	720	239	0	0
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-2019	20,00	0	9.950	0	0	0	0	0	148	9.802	995	995
Subtotaal			43.555	9.950	0	43.555	36.596	0	6.959	868	16.041	6.995	6.995
Overige materiële vaste activa													
Kantoorinventaris													
Kantoormeubelair	6-2-2009	10,00	1.245	0	0	1.245	1.224	0	21	21	0	0	0
Telefooncentrale	1-10-2010	11,76	11.776	0	0	11.776	11.129	0	647	647	0	0	0
Subtotaal			13.021	0	0	13.021	12.353	0	668	668	0	0	0
Automatisering													
HP Pavilion computer	3-4-2017	20,00	1.147	0	0	1.147	401	0	746	230	516	0	0
Beeldschermen 3x	18-4-2018	20,00	3.975	0	0	3.975	596	0	3.379	796	2.583	0	0
			5.122	0	0	5.122	997	0	4.125	1.026	3.099	0	0
Totaal			61.698	9.950	0	61.698	49.946	0	11.752	2.562	19.140	6.995	6.995

Bijlage 4a

(bedragen in euro's)

Onderhanden projecten

Naam project	Project nummer	Saldo per 1-1-2019		Lasten 2019	Baten 2019	Saldo per 31-12-19	
		Vordering	Schuld			Vordering	Schuld
Regionaal Landschap	790		21.191	0	0		21.191
Ontwikkeling wandelknooppunten 1 gem. Westerveld fase 1	794		124.070	116.395	0		7.675
Ontwikkeling wandelknooppunten 2 gem. Midden Drenthe	795		80.981	61.518	0		19.463
Buitensport	802		32.491	8.000	10.000		34.491
Recreatie Expert Team fase 4	807		57.896	60.627	2.000	731	
Vitale Vakantieparken	811		13.215	0	5.467		18.682
Netwerk ondernemers voor ondernemers	816	22.404		3.850	5.000	21.254	
Ontwikkeling wandelknooppunten gem. Coevorden	822		127.964	13.600	0		114.364
Ontwikkeling wandelknooppunten gem. Borger - Odoorn	823		79.333	18.270	0		61.063
Ontwikkeling wandelknooppunten gem. De Wolden	824		29.333	47	0		29.286
Vernieuwing fietsknooppuntensysteem	826		169.276	112.009	0		57.267
Ontwikkeling Hünenweg	830	30		4.371	19.576		15.175
RouteApp Drenthe	831		30.186	24.325	15.000		20.861
Recreatie Expert Team fase 5	837			7.660	73.000		65.340
Wandelplatform Drenthe	838			2.124	15.000		12.876
Quicksan hotelontwikkelingen	840			6.250	7.500		1.250
TV serie Hunebed highway	842			250.000	100.000	150.000	
Data-aanbod Drenthe	843			0	5.400		5.400
Drentsche Aa te paard	844			16.192	37.000		20.808
Open monumenten borden				0	23.928		23.928
Afgeronde projecten in 2019	848		47.044	614.789	567.745		0
Mutatie projectsaldo					433.411		
Totaal		22.434	812.980	1.322.046	1.322.046	171.985	529.120

Bijlage 4b

Toelichting op lopende projecten

(bedragen in euro's)

Naam project: **Regionaal Landschap**

Totale kosten: 44.600

Subsidie: 40.000

Bijdrage derden: 4.600

Startdatum: 1 augustus 2015

Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	21.191
Nog te verwachten kosten	-21.191
Nog te verwachten inkomsten	0
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 1 gemeente Westerveld fase 1**

Totale kosten: 142.334

Subsidie: 43.334

Bijdrage derden: 99.000

Startdatum: 1 december 2015

Einddatum: 31 december 2019 gewijzigd naar 1 april 2020

Saldo per 31 december 2019	7.676
Nog te verwachten kosten	-16.343
Nog te verwachten inkomsten	8.667
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 1 gemeente Midden-Drenthe**

Totale kosten: 158.333

Subsidie: 43.334

Bijdrage derden: 100.000

Recreatieschap: 15.000

Startdatum: 1 december 2015

Einddatum: 31 december 2019 gewijzigd naar 1 april 2020

Saldo per 31 december 2019	19.464
Nog te verwachten kosten	-93.130
Nog te verwachten inkomsten	73.666
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Buitensport**

Totale kosten: 42.500

Subsidie: 0

Bijdrage derden: 12.500

Recreatieschap: 30.000

Startdatum: 1 december 2016

Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	34.491
Nog te verwachten kosten	-34.491
Nog te verwachten inkomsten	0
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Recreatie Expert Team fase 4**
 Totale kosten: 97.000
 Subsidie: 65.000
 Bijdrage derden: 12.000
 Recreatieschap: 20.000
 Startdatum: 1 december 2015
 Einddatum: 31 maart 2020

Saldo per 31 december 2019	-731
Nog te verwachten kosten	-12.269
Nog te verwachten inkomsten	13.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Vitale Vakantieparken**
 Totale kosten: 397.028
 Subsidie: 0
 Bijdrage derden: 32.028
 Recreatieschap: 315.000
 Startdatum: 1 januari 2017
 Einddatum: 31 december 2024

Saldo per 31 december 2019	18.682
Nog te verwachten kosten	-268.682
Nog te verwachten inkomsten	250.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Netwerk ondernemers voor ondernemers**
 Totale kosten: 26.254
 Subsidie: 1.254
 Bijdrage derden: 10.000
 Recreatieschap: 12.500
 Startdatum: 1 oktober 2017
 Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	-21.254
Nog te verwachten kosten	0
Nog te verwachten inkomsten	21.254
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 2 gemeente Coevorden**
 Totale kosten: 151.667
 Subsidie: 36.667
 Bijdrage derden: 100.000
 Recreatieschap: 15.000
 Startdatum: 1 december 2017
 Einddatum: 31 december 2019 gewijzigd naar 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	114.364
Nog te verwachten kosten	-136.698
Nog te verwachten inkomsten	22.334
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 2 Borger-Odoorn**
 Totale kosten: 151.667
 Subsidie: 36.667
 Bijdrage derden: 100.000
 Recreatieschap: 15.000
 Startdatum: 1 december 2017
 Einddatum: 31 december 2019 gewijzigd naar 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	61.063
Nog te verwachten kosten	-133.397
Nog te verwachten inkomsten	72.334
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 2 gemeente De Wolden fase 3**
 Totale kosten: 141.667
 Subsidie: 36.667
 Bijdrage derden: 84.000
 Recreatieschap: 21.000
 Startdatum: 1 december 2017
 Einddatum: 31 december 2019 gewijzigd naar 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	29.285
Nog te verwachten kosten	-141.619
Nog te verwachten inkomsten	112.334
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Vernieuwing fietsknooppuntensysteem**
 Totale kosten: 507.827
 Subsidie: 507.827
 Bijdrage derden: 0
 Recreatieschap: 0
 Startdatum: 1 september 2018
 Einddatum: 30 september 2019 gewijzigd naar 1 april 2020

Saldo per 31 december 2019	57.268
Nog te verwachten kosten	-395.819
Nog te verwachten inkomsten	338.551
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Ontwikkeling Hünenweg**
 Totale kosten: 225.425
 Subsidie: 157.798
 Bijdrage derden: 0
 Recreatieschap: 67.628
 Startdatum: 26 oktober 2018
 Einddatum: 30 juni 2022

Saldo per 31 december 2019	15.175
Nog te verwachten kosten	-221.024
Nog te verwachten inkomsten	205.849
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **RouteApp Drenthe**
 Totale kosten: 45.186
 Subsidie: 15.000
 Bijdrage derden: 0
 Recreatieschap: 30.186
 Startdatum: 1 december 2018
 Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	20.861
Nog te verwachten kosten	-20.861
Nog te verwachten inkomsten	
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Recreatie Expert Team fase 5**
 Totale kosten: 86.000
 Subsidie: 65.000
 Bijdrage derden: 1.000
 Recreatieschap: 20.000
 Startdatum: 1 januari 2019
 Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	65.340
Nog te verwachten kosten	-78.340
Nog te verwachten inkomsten	13.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Wandelplatform Drenthe**
 Totale kosten: 30.000
 Subsidie: 15.000
 Bijdrage derden: 0
 Recreatieschap: 15.000
 Startdatum: 1 november 2019
 Einddatum: 1 oktober 2020

Saldo per 31 december 2019	12.876
Nog te verwachten kosten	-27.876
Nog te verwachten inkomsten	15.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Quickscan hotelontwikkelingen**
 Totale kosten: 12.500
 Subsidie: 0
 Bijdrage derden: 7.500
 Recreatieschap: 5.000
 Startdatum: 1 juni 2019
 Einddatum: 1 juli 2020

Saldo per 31 december 2019	1.250
Nog te verwachten kosten	-6.250
Nog te verwachten inkomsten	5.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **TV serie Hunebed Highway**
 Totale kosten: 250.000
 Subsidie: 150.000
 Bijdrage derden: 100.000
 Recreatieschap: 0
 Startdatum: 1 oktober 2019
 Einddatum: 1 april 2020

Saldo per 31 december 2019	-150.000
Nog te verwachten kosten	0
Nog te verwachten inkomsten	150.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Data-aanbod Drenthe**
 Totale kosten: 7.200
 Subsidie: 1.800
 Bijdrage derden: 3.600
 Recreatieschap: 1.800
 Startdatum: 1 november 2019
 Einddatum: 1 april 2020

Saldo per 31 december 2019	5.400
Nog te verwachten kosten	-7.200
Nog te verwachten inkomsten	1.800
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Drentsche Aa te paard**
 Totale kosten: 37.000
 Subsidie: 0
 Bijdrage derden: 20.000
 Recreatieschap: 17.000
 Startdatum: 1 oktober 2019
 Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	3.808
Nog te verwachten kosten	-20.808
Nog te verwachten inkomsten	17.000
Per saldo	<u>0</u>

Naam project: **Open monumenten borden**
 Totale kosten: 59.106
 Subsidie: 23.928
 Bijdrage derden: 16.678
 Recreatieschap: 18.500
 Startdatum: 1 december 2019
 Einddatum: 31 december 2020

Saldo per 31 december 2019	23.928
Nog te verwachten kosten	-59.106
Nog te verwachten inkomsten	35.178
Per saldo	<u>0</u>

Bijlage 5 Fonds Recreatie en Toerisme

2019

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijding	Fin.afw.	Status
768	DB: 06-04-2016	Recreatie Expert Team Drenthe 5	20.000	85.000		20.000	0	0	ja	Klaar
769	DB: 11-01-2017/ 04-04-2018	Vitale vakantieparken	50.000	zie 2017		0	0	50.000	nee	Vrijval
770	DB: 04-04-2018	Vitale vakantieparken taskforce	60.000	zie 2018		60.000	0	0	nee	Klaar
771	Directie	St. De Hondsrug UNESCO Global Geopark	20.000	zie 2014		20.000	0	0	nee	Klaar
772	Directie	De Boomhut Battle	10.000	zie 2018		0	0	10.000	nee	Vrijval
773	Directie	Vitale Vakantieparken secretariaat ondersteuning	20.000	zie 2018		10.000	0	10.000	nee	Klaar
774	Directie	Bijdrage archeologisch beleefcentrum Rolde	2.375	20.000		2.375	0	0	nee	Klaar
775	Directie	Familiepad Koekange	5.000	60.000		0	5.000	0	nee	
776	Directie	Leader Marketingagenda Zuidwest Drenthe	5.000	164.000		0	5.000	0	nee	
777	Directie	st. Het Drentse Landschap knapzakroutes 3.0	15.000	114.000		0	15.000	0	nee	
778	Directie	Premiere Brugklasfilm De tijd van m'n leven	3.750	24.990		0	3.750	0	nee	
779	Directie	Pilot Coevorden Gastheerschap Drenthe 2019	5.000	15.000		5.000	0	0	ja	Klaar

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijding	Fin.afw.	Status
780	Directie	Wandelnetwerk fase 3 De Wolden	21.000	141.667			0	21.000	0 ja	
781	Directie	Bewerking Chinese markt fase 1+2	20.000	93.203		17.717	0	2.283 ja		Klaar
782	Directie	Tracéstudie fietsverbinding stroomdal Hunze	7.500	15.000		7.956	0	-456 ja		Klaar
783	Directie	Aftrap toeristisch seizoen en Bikeconomics	4.000	20.000			0	4.000	0 nee	
784	Directie	Route-app	10.000	0			0	10.000 ja		Vrijval
785	DB 14-11-2018	Hünenweg	16.907	225.425		16.907	0	0 ja		Klaar
786	Directie	Destination branding en merkijds	1.089	3.266		913	0	176 nee		Klaar
787	Directie	Toeristische infrastructuur Geelbroek Drentsche Aa	15.000	165.000			0	15.000	0 nee	
788	Directie	Lukis & Dryden fietsroute	10.000	0			0	10.000 nee		Vrijval
790	Directie	Drentse Fiets4Daagse magneetplaat	750	750		750	0	0 nee		Klaar
791	Directie	Drents Jeugdorkest culturele reis Israël	1.250	20.000		1.250	0	0 nee		Klaar
792	Directie	Glanperplekken Hondsrug	2.690	2.690		2.690	0	0 ja		Klaar
793	Directie	Buitensportfonds	10.000	10.000		10.000	0	0 ja		Klaar
794	Directie	Belvedere Norg	7.500	30.000		1.100	6.400	0 ja		
795	Directie	St. De Snikke boothuis Bargerveen	10.000	56.000		10.000	0	0 nee		Klaar

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijding	Fin.afw.	Status
799	Directie	Onderzoek marktpotentie hotelontwikkelingen Meppel, Westerveld en De Wolden	5.000	12.500			0 5.000	0 ja		
801	Directie	Nachtelijke beleving Westerveld	1.000	80.000		1.000	0	0 nee		Klaar
802	Directie	St. CRAS/Historische vereniging 'De Smilde' folderdisplay	1.000	17.000		225	775	0 nee		
803	Directie	Onthulling aardkundige monument uitblazingskom Duunsche landen	2.500	20.450		2.500	0	0 nee		Klaar
804	Directie	Kwaliteitsimpuls Ruitersweg-Zeegsersteeg Drentsche Aa	10.000	233.635			0 10.000	0 nee		
805	Directie	Wandelkompas Zuidwest Drenthe	20.000	20.000		20.000	0	0 ja		Klaar
806	Directie	Wandelpad Drenthe als eerste stap naar uitvoering Wandelkompas Drenthe	15.000	30.000			0 15.000	0 ja		
807	Directie	Toeristenbelasting	11.520	11.520		11.520	0	0 ja		Klaar
808	Directie	Toekomstbestendigheid Hunebedcentrum	5.000	5.000		5.000	0	0 nee		Klaar
809	Directie	Hollingerpoort kabouteroute	5.000	5.000			0 5.000	0 nee		
810	Directie	TV-programma Nederland ontdekt	2.000	20.000		2.000	0	0 nee		Klaar
811	Directie	Leisure Valley inventarisatie data-aanbod en data-behoefte VTE Drenthe	2.500	10.000			0 2.500	0 ja		
812	Directie	Update website/routeboekje Jacobspad Drenthe-Groningen	1.000	3.000		1.000	0	0 nee		Klaar
813	Directie	Gastvrijheidstraject gemeente Westerveld en Borger-Odoorn	10.000	30.000		10.000	0	0 ja		Klaar
814	Directie	St. Achterland boekproject Drenthe, literaire reis door de tijd	2.500	20.000			0 2.500	0 nee		

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrij ding	Fin.afw.	Status
815	Directie	Van Gogh Huis augmented reality app	5.000	12.000		5.000	0	0	nee	Klaar
816	Directie	Samenwerking Noord-Nederland	233	700		233	0	0	nee	Klaar
817	DB: 12-06-19	Boomhutbattle 2020	17.500	360.000		17.500	0	0	nee	Klaar
818	Directie	Congres 2019	9.232	9.232		9.232	0	0	ja	Klaar
819	Directie	Excursie 2019	5.968	5.968		5.968	0	0	ja	Klaar
820	Directie	Wandelpooppunten gem. De Wolden (1)	-2.890	zie 2015		-2.890	0	0	ja	Klaar
821	Directie	Hippisch toerisme	-32.424	77.253		-32.424	0	0	ja	Klaar
822	Directie	Kanostegers Zuidlaardermeer	2.075	394.183		2.075	0	0	ja	Klaar
823	Directie	Open monumentenborden	18.500	59.106		450	18.050	0	ja	
824	Directie	Continu Vrije Tijd Onderzoek (CVO) 2019	5.751	17.253		0	5.751	0	nee	
825	DB: 06-04-2016	Recreatie Expert Team Drenthe (2018)	-20.000	zie 2018		-20.000	0	0	ja	Klaar
826	Directie	Tour de TT route panelen	-1.351	zie 2014		-1.351	0	0	ja	Klaar
Afloop 2018			455.425	2.719.790	0	223.696	139.726	92.003		
725	Directie	Streekpad Drenthe uitgave 'Drenthepad'	1.250	1.250		1.250	0	0	nee	Klaar

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijding	Fin.afw.	Status
729	Directie	Toeplah kinderfietsroutes gemeente Aa en Hunze	6.000	111.750		708	5.293	0	nee	
730	Directie	Leisure Valley	2.500	7.500		0	0	2.500	ja	Vrijval
731	Directie	Continu Vrije Tijd Onderzoek (CVTO) 2018	3.550	10.650	1.775	1.392	0	383	nee	Klaar
733	Directie	Route-app	20.000	45.186		0	0	20.000	ja	Vrijval
736	Directie	Kunstproject Nachtwacht van Emmen	5.000	35.000	2.500	2.500	0	0	nee	Klaar
737	DB 04-04-2018	Taskforce Vitale Vakantieparken	10.000	100.000		0	0	10.000	nee	Vrijval
738	DB 04-04-2018	Destination Branding	25.000	50.000		0	25.000	0	nee	
742	Directie	Gern. Noordenveld kwaliteitsimpuls fietsbeleving en innovatie, onderdeel banken	10.000	100.000		0	10.000	0	nee	
744	Directie	Fietsroutes 'Drenthe, plekken met een verhaal' t.b.v. drenthe.nl	5.000	5.000		0	0	5.000	nee	Vrijval
751	Directie	Verkenning evenementenbeleid	5.800	5.800	2.900	2.900	0	0	ja	Klaar
755	Directie	Oermuseum West-Drenthe project 'Een reis door de Tijd'	5.000	80.000		5.000	0	0	nee	Klaar
756	Directie	Haalbaarheidsstudie pilot deelfietsen Zuidoost Drenthe	1.500	7.500		1.500	0	0	ja	Klaar
760	Directie	Kanotoerisme Aa en Hunze	10.000	20.000		9.800	0	200	ja	Klaar
761	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Coevorden	15.000	151.667		0	15.000	0	ja	
762	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Borger-Odoorn	15.000	151.667		0	15.000	0	ja	

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijding	Fin.afw.	Status
763	Directie	Continue Vakantie Onderzoek (CVO) 2018	5.883	17.650	2.942	2.941	0	0	nee	Klaar
Afloop 2017										
684	Directie	Naturpark	15.000	zie 2016		6.435	0	8.565	nee	Klaar
687	Directie	Wandelpooppunten-systeem gem. Westerveld (3)	15.000	zie 2017		0	0	15.000	ja	Vrijval
689	Directie	Gem. Noordenveld Bezoekersstromen Amerika Steenbergen: Entrees	10.000	25.000		0	0	10.000	nee	Vrijval
695	Directie	Wandelpad Hondsrugpad	4.500	23.000	2.250	2.250	0	0	nee	Klaar
699	Directie	Van Gorcum publicatie boek Gewogen Ruimte	375	375		0	0	375	nee	Vrijval
702	Directie	Netwerk project: ondernemers voor ondernemers	15.000	50.000		0	15.000	0	ja	
706	Directie	Fietspad de Zeven Blokken Fochtelebeven	13.000	300.000		0	0	13.000	nee	Vrijval
708	Directie	Bankje vispassage Echten	600	1.000		0	0	600	nee	Vrijval
713	Directie	St. Drentse Landschap boek 'Neanderthaler in Noord-NL'	2.000	57.000		2.000	0	0	nee	Klaar
Afloop 2016										
648	Directie	Naturpark	3.000	10.000		10.223	0	-7.223	nee	Klaar
651	Directie	Gemeente Ooststellingwerf ATB routenetwerk	10.000	20.000		0	0	10.000	nee	Vrijval
653	Directie	Wandelpooppunten-systeem gem. Midden-Drenthe (2)	15.000	zie 2016		0	15.000	0	ja	

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrij ding	Fin.afw.	Status
656	DB: 9-06-2016	Gemeente Noordenveld MTB routes	25.000	300.000		0	0	25.000	nee	Vrijval
Afloop 2015										
626	Directie	Regionaal Landschap: Bewegwijzing/bebording Drents Friese Wold	10.000	40.000		0	0	10.000	ja	Vrijval
637	Directie	Wandelpooppunten gem. De Wolden (1)	15.000	128.334		0	0	15.000	ja	Vrijval
Afloop 2014										
543	Directie	Recreatieve voorzieningen Oude Willem	16.045	100.000		0	16.045	0	nee	
	Totaal		771.428	4.675.119	12.367	272.594	256.063	230.404		

Bijlage 6

(bedragen in euro's)

Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme

	<u>stand per</u> <u>1 januari</u>	<u>bijdragen</u> <u>gemeenten</u>	<u>uitgaven fonds</u>	<u>stand per 31</u> <u>december</u>	<u>investeringen</u> <u>mogelijk</u> <u>gemaakt door</u> <u>het fonds</u>
verslagjaar 2015	343.046	233.309	-225.432	350.923	1.572.221
verslagjaar 2016	350.923	232.728	-131.399	452.252	1.219.631
verslagjaar 2017	452.252	241.553	-255.073	438.732	1.766.441
verslagjaar 2018	438.732	289.597	-306.939	421.390	1.682.533
verslagjaar 2019	421.390	290.615	-272.594	439.411	2.719.790
Totaal					<u>8.960.616</u>

De middelen welke per 31 december aanwezig zijn in de bestemmingsreserve zijn reeds toegezegd. Veelal betreffen dit bijdragen aan langjarige projecten. De uitbetaling van de gelden vindt veelal achteraf plaats (nadat verantwoording van het project is ontvangen).

Bijlage 7

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze regelgeving verplicht om de bezoldiging van topfunctionarissen toe te lichten.

De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur/secretaris.

De WNT is van toepassing op Recreatieschap Drenthe. Het voor Recreatieschap Drenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

2019 (bedragen x € 1)

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functieervulling 2019	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee
Dienstbetrekking	ja
Individueel WNT-maximum	194.000
Beloning	86.060
Onkostenvergoeding	6.941
Beloningen betaalb. op termijn	14.534
Totaal bezoldiging 2019	107.535

2018 (bedragen x € 1)

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functieervulling 2018	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee
Dienstbetrekking	ja
Individueel WNT-maximum	189.000
Beloning	84.371
Onkostenvergoeding	3.046
Beloningen betaalb. op termijn	13.598
Totaal bezoldiging 2018	101.015

Het Recreatieschap Drenthe kent een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

Voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks bestuur verwijzen wij u naar het jaarverslag.

Bijlage 8

Gebeurtenissen na balansdatum

In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vastelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzicht van het totaal van baten en/of lasten.
Hiervan is geen sprake bij de jaarrekening 2019.